

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

TUDORA PIȚILĂ • CLEOPATRA MIHĂILESCU

EDUCAȚIE CIVICĂ

clasa a IV-a
semestrul I

Referenți: Prof. dr. Marioara Dănuța Popazu
Prof. înv. primar, grad I Camelia Coman

Redactare: Iuliana Voicu
Ilustrare: Șerban Andreescu, Shutterstock.com
DTP: Carmen Mateescu
Corectură: Gabriela Ilincioiu
Culegere: Georgeta Haralambie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PIȚILĂ, TUDORA

Educație civică : manual pentru clasa a IV-a / Tudora Pițilă, Cleopatra Mihăilescu. - București : Aramis Print, 2016

2 vol.

ISBN 978-606-706-340-0

Partea 1. - ISBN 978-606-706-341-7

I. Mihăilescu, Cleopatra

372.832(075)

ISBN General: 978-606-706-340-0

Sem 1: 978-606-706-341-7

Copyright © 2016 Aramis Print s.r.l. toate drepturile rezervate

Aramis Print s.r.l. • Redacția și sediul social:

B-dul Metalurgiei nr. 46-56, cod 041833,

sector 4, București, O.P. 82 – C.P. 38,

tel.: (021) 461.08.10/14/15; fax: (021) 461.08.09/19.

e-mail: office@edituraaramis.ro; office@megapress.ro.

Departamentul desfacere: tel.: (021) 461.08.08/12/13/16;

fax: (021) 461.08.09/19; e-mail: desfacere@edituraaramis.ro

Tipărit la MEGApress

Unitatea	Conținuturi	Competențe generale și specifice	Pag.
Recapitulare	Ne amintim din clasa a III-a Evaluare		7 10
Unitatea 1 Locuri de apartenență	Leția 1. Localitatea și domiciliul Proiect: Micul gospodar Lectură: Grădina bunicului, după I. Gugiuman Leția 2. Țara natală. Însemnele țării Proiect: Cântec, joc și voie bună Lectură: Cântarea României, după Alecu Russo Leția 3. România, membră a Uniunii Europene. Însemnele Uniunii Europene Proiect: România, o minune a Europei Lectură: Din istoria Uniunii Europene Recapitulare Evaluare	1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană 1.1. Recunoașterea locurilor de apartenență (locală, națională, europeană) în care se integrează persoana 1.2. Identificarea unor elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități (locală, națională, europeană) 3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate 3.1. Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru 3.2. Participarea la activități care promovează drepturile universale ale copilului *3.3. Participarea la proiecte cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale	12 14 15 16 18 19 20 22 23 24 28
Unitatea 2 Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (I)	Leția 1. Bine – Rău Proiect: Binele și răul, în desene și fotografii Lectură: Tâlharul pedepsit, de T. Arghezi Leția 2. Altruism – Egoism Proiect: Egoismul, în imagini și versuri Lectură: Balonul spart, după T. Arghezi Leția 3. Cinste – Necinste Proiect: Copacul ideilor Lectură: Calul vândut și diamantul cumpărat, de Grigore Alexandrescu Recapitulare Lectură: Leagăn pentru toată copilăria, de Adrian Păunescu Lectură: Uriașul cel egoist, de Oscar Wilde Evaluare	2. Manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață din mediul cunoscut 2.1. Explorarea unor valori morale care stau la baza relațiilor cu ceilalți Oameni 2.2. Recunoașterea unor comportamente moral-civice din viața cotidiană 2.3. Deosebirea comportamentelor prosoziale de cele antisociale 3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate	30 32 33 34 36 37 38 40 41 42 44 45 46

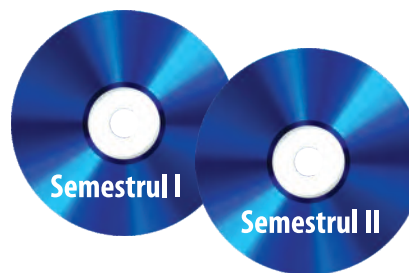
Unitatea	Conținuturi	Competențe generale și specifice	Pag.
Unitatea 2 Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (I)		*3.3. Participarea la proiecte cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale	
Unitatea 3 Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (II)	Lecția 1. Respect – Lipsă de respect Proiect: Cuvinte magice Lectură: Întâmplări din clasă, de Dimitrie Goga Lecția 2. Responsabilitatea – Lipsa de responsabilitate Proiect: Un regulament al clasei noastre Lectură: Lișeța, rața, găscă, de Grigore Alexandrescu Lecția 3. Solidaritate – Lipsă de solidaritate Proiect: Târgul jucăriilor Lectură: Ziua internațională a solidarității umane Recapitulare Evaluare	2. Manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață din mediul cunoscut 2.1. Explorarea unor valori morale care stau la baza relațiilor cu ceilalți Oameni 2.2. Recunoașterea unor comportamente moral-civice din viața cotidiană 2.3. Deosebirea comportamentelor prosociale de cele antisociale 3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate *3.3. Participarea la proiecte cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale	48 50 51 52 54 55 56 58 59 60 63
	Dicționar		64

CE CUPRINDE MANUALUL?

VARIANTA TIPĂRITĂ

VARIANTA DIGITALĂ

• Față de varianta tipărită, cea digitală cuprinde activități multimedia de învățare.

CUM ARATĂ ACTIVITĂȚILE MULTIMEDIA?

Vizionează, ascultă și încearcă să răspunzi

Observă, potrivește, încercuiește și bifează răspunsul corect

Observă

CUM ESTE STRUCTURATĂ O UNITATE?

Titlu de unitate

LOCURI DE APARTENĂȚĂ

Unitate 1

„Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te ai născut, ci mai ales iubirea trecutului, fiind de care nu există iubire de țară.”
Mihai Eminescu

- Localitatea și domeniul
- Tara natală, însemnele țării
- România membru a UE (semnele UE)
- Recapitulare
- Evaluare

La finalul acestei unități de învățare, vei fi capabil:

- să prezinți domiciliul tău;
- să prezinți locurile de apartenență;
- să identifice elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități în texte literare, istorice, în filme sau imagini;
- să participe activ la realizarea unor proiecte cu conținut moral-civic în cadrul clasei, al școlii sau al comunității;
- să îți exprimi părerea despre activitățile desfășurate în comunitatea locală, națională sau europeană;
- să propui măsuri de îmbunătățire a unor acțiuni în cadrul comunității locale.

Obiective ce trebuie atinse pe parcursul unității

Titlu de lecție

Comunicăm și lucrăm exersarea noțiunilor însușite

Știu.../Vreau să știu noțiuni cunoscute/ noțiuni propuse pentru dezbatere

Lucrăm în perechi activitate de debut în explorarea cunoștințelor

Portofoliu activități de aprofundare, individuale sau în grup

Activități de recapitulare și evaluare a conținuturilor la sfârșitul fiecărei unități

JOC DE ROL

SĂ DISCUTĂM ÎMPREună

- Formulează o opinie în funcție de experiența ta din viață.
- Discuție în grup sau în perechi.
- Formulează o opinie în funcție de experiența ta din viață.

GRUPURI

- Formulează o opinie în funcție de experiența ta din viață.
- Discuție în grup sau în perechi.
- Formulează o opinie în funcție de experiența ta din viață.

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

1. Numiți persoanele și lucrurile observate în imagine.
 - Precizați importanța fiecărui lucru pentru om.
 - Discutați despre grija acordată lucrurilor ilustrate.
 - Identificați lucruri create de natură și lucruri create de om prin transformarea celor naturale.
2. Identificați persoanele din ilustrațiile următoare, apoi motivați alegerile făcute.

3. Grupați denumirile din lista de mai jos într-un tabel asemănător celui dat.

Elena, brad, bursuc, Dan, trandafir, elefant, floarea-soarelui, delfin, Sorin, păstrăv, libelulă, Mihaela, Codruța, tei, răs, căprioară, molid

PERSOANE	PLANTE	ANIMALE

LUCRĂM ÎN PERECHI

- Discutați despre caracteristicile specifice unei persoane, sugerate de imagini.

- Prezentați părerile voastre în fața colegilor.
- Dați exemple asemănătoare celor discutate.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

1. Redactați o compunere în care să vă exprimați gândurile, sentimentele și atitudinile față de lucrurile din imaginile date.

2. Completați un tabel cu numele unor lucruri și persoane care vă sunt necesare în situațiile date, apoi motivați alegerile făcute.

PENTRU O ORĂ DE CURS		ÎNTR-O DRUMEȚIE		PENTRU REALIZAREA UNUI SPECTACOL	
persoane	lucruri	persoane	lucruri	persoane	lucruri

- Afișați tabelele într-un spațiu special amenajat.
- Realizați un *Tur al galeriei*. Fiecare echipă notează păreri pro sau contra și solicită lămuriri.

POȚI MAI MULT

1. Joc de rol: „De-a școala“

- Stabiliți personajele și tema dezbătută de acestea.
- De exemplu:
- Imaginați-vă o situație în care o parte din elevii unei clase sunt premiați la un concurs, în timp ce alții pierd concursul. Simulați relațiile care se stabilesc între elevi în cadrul grupului.
- Evidențiați măsurile luate pentru a pune în valoare calitățile fiecărui membru al grupului.

2. Identificați relațiile stabilite între persoanele din imagini.

3. Formulați enunțuri prin care să subliniați trăsături morale ale unor personaje prezentate în povești, fabule sau desene animate cunoscute.

4. Discutați despre semnificația proverbului: „Cu o floare nu se face primăvară“.

5. Realizați măști ale unor personaje din lecturile suplimentare.

- Modelați diferite personaje cu ajutorul plastilinei.
- Dramatizați scene din povești, folosind măștile și personajele modelate, pentru a exemplifica trăsături morale și relații stabilite între personaje.

EVALUARE

FB	•	•	•
B	•	•	
S	•		

1. Recunoaște grupurile din care fac parte copiii din imaginile de mai jos.

FB – trei grupuri recunoscute; B – două grupuri recunoscute; S – un grup recunoscut.

2. Scrie câte o regulă pe care o respecti în grupul ilustrat.

FB – trei reguli respectate; B – două reguli respectate; S – o regulă respectată.

3. Stabilește îndatorirea potrivită fiecărui drept enumerat.

- În familie, am dreptul la opinie.
- În grupul de joacă, am dreptul să propun reguli ale unor jocuri.
- În colectivul de elevi ai clasei, am dreptul să refuz prezența unui coleg în echipa din care fac parte.

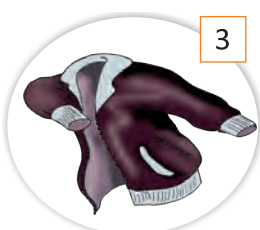
FB – trei îndatoriri stabilite; B – două îndatoriri stabilite; S – o îndatorire stabilită.

4. Scrie numerele imaginilor care ilustrează persoane.

FB – trei imagini recunoscute; B – două imagini recunoscute; S – o imagine recunoscută.

5. Scrie numerele imaginilor care ilustrează lucruri folosite în activitatea școlară.

FB – trei imagini recunoscute; B – două imagini recunoscute; S – o imagine recunoscută.

LOCURI DE APARTENENȚĂ

„Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut, ci mai ales iubirea trecutului, fără de care nu există iubire de țară.“

Mihai Eminescu

Localitatea și domiciliul

Țara natală. Însemnele țării

România membră a UE. Însemnele UE

Recapitulare

Evaluare

La finalul acestei unități de învățare, vei fi capabil:

- ✓ să prezinți domiciliul tău;
- ✓ să prezinți locurile de apartenență;
- ✓ să identifici elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități în texte literare, istorice, în filme sau imagini;
- ✓ să participi activ la realizarea unor proiecte cu conținut moral-civic în cadrul clasei, al școlii sau al comunității;
- ✓ să-ți exprimi părerea despre activitățile desfășurate în comunitatea locală, națională sau europeană;
- ✓ să propui măsuri de îmbunătățire a unor acțiuni în cadrul comunității locale.

APARTENENȚA LOCALĂ

LECȚIA 1

Localitatea și domiciliul

ȘTIU...

- cum se numește localitatea natală;
- care este adresa domiciliului meu;
- ce tradiții sunt specifice locului de apartenență.

VREAU SĂ ȘTIU

- Cum prezint localitatea și domiciliul meu?

LUCRĂM ÎN PERECHI

- Comentați proverbul: Decât codaș la oraș, mai bine în satul meu frunțaș.
- Prezentați mesajul în fața clasei.

CITIM ȘI DEZBATEM

„Casa lui Aristide era așezată în centrul comunei. Clădirea cea mai impunătoare a comunei era Banca Populară «Primăvara».

Alături de Bancă, înconjurată de o bogată grădină cu pomi și straturi de zarzavat și de flori, se afla casa parohului.

În continuarea șoselei, veneau pe rând: o fântână de piatră, școala primară, [...] prima biserică, primăria comunei, casa notarului, vechea biserică, iar alături, magazinul comercial.“

(Marin Preda – *Moromeții*)

- Ce elemente specifice unei localități sunt menționate în fragment?
- O comună este o localitate rurală. Un oraș este o localitate urbană. Dar localitatea ta? Explică.

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- Oamenii nu trăiesc singuri. Ei fac parte dintr-o comunitate, alături de semenii lor.

- Numiți tradiția populară și tipurile de comunități locale ilustrate.
- Prezentați asemănări și deosebiri între localitatea natală și cele ilustrate.

REȚINEM

Totalitatea oamenilor care trăiesc într-o localitate și au interese, credințe și norme de viață comune formează o comunitate locală.

Între membrii unei comunități pot exista relații de vecinătate, de prietenie, de colaborare, de competiție, dar și relații conflictuale. Ei se bucură de drepturi, dar au și responsabilități.

Ocupațiile membrilor sunt diverse.

În majoritatea localităților există diferite instituții: primărie, poliție, școală, poștă etc.

În fiecare comunitate s-au transmis obiceiuri și tradiții populare din generație în generație. Ele sunt păstrate și respectate de membrii localității.

CE SPUNE LEGEA?

- Domiciliul minorului este la părinții săi sau la acela dintre părinți la care el locuiește în mod statornic.
- (Articolul 92 – Noul Cod Civil)
- Dovada domiciliului și a reședinței se face cu mențiunile cuprinse în cartea de identitate.
- (Articolul 91 – Noul Cod Civil)

TERMENI IMPORTANTI

comunitate locală, domiciliu, tradiții, apartenență

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Observați imaginile.

- Prin ce se aseamănă sau se deosebesc comunitățile ilustrate?
- Ce instituții se află, de obicei, într-o localitate? Ce rol are fiecare instituție?
- Ce tipuri de relații se pot stabili între membrii unei localități? Dați exemple.

2. Identificați ocupațiile specifice localității în care trăiți, apoi explicați importanța acestora pentru comunitatea natală.

3. Prezentați colegilor date referitoare la domiciliul vostru, având în vedere:

nume și prenume: ...; stradă: ...; județ/sector: ...; bloc: ...;
scară: ...; etaj: ...; apartament: ...

PORTOFOLIU

Realizați, în echipe de câte șase elevi, un colaj cu imagini și fotografii care prezintă elemente specifice localității natale și tradițiilor locale.

PROIECT

MICUL GOSPODAR

- Formați grupe de câte 4-5 elevi.

CE VOM REALIZA?

- Vom planta pomi în spațiul verde al școlii sau al localității.
- Vom realiza fotografii înainte, în timpul acțiunii și în perioadele următoare ale anului.
- Vom expune fotografiile pe un panou în cadrul școlii.

DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- Vom participa la proiectele cu conținut moral-civic ale școlii.
- Vom folosi fotografiile în desfășurarea orelor de Științe ale naturii, Geografie, Arte vizuale și abilități practice.

CUM VOM LUCRA?

- Se stabilesc sarcinile de lucru pentru fiecare echipă.
- Se vor pregăti materialele necesare: puieti de pomi, sape, lopeți, greble, cazmale, găleți, mănuși de plastic, saci menajeri, aparat de fotografiat.
- Se vor săpa gropile la o adâncime și la o distanță stabilite.
- Se vor planta pomii, apoi se vor uda.
- Se vor efectua fotografiile înainte și după plantare.
- Toate echipele vor face curățenie după finalizarea acțiunii.
- Organizați discuții împreună cu ceilalți colegi despre importanța participării la acțiunile moral-civice ale comunității locale.

Grădina bunicului fragment

după Ion Gugiuman

Cu noi, la oraș, locuiesc și bunicii din partea mamei. Bunica o ajută pe mama la treburile din casă, iar tata are grija aprovizionării cu de toate. Bunicul, iscusit gospodar, aproape toată ziua trebăluiește livada din jurul locuinței, plantată de dânsul cu mulți și feluriți pomi: cireși, vișini, cași, meri, un piersic, doi pruni și doi gutui, care primăvara sunt doldora de flori. Lângă poartă a plantat un brad cu frunze argintii, iar aproape de portiță a pus un tei, care spre sfârșitul primăverii și începutul verii umple cu florile lui tot văzduhul de miros adormitor. În fața casei a plantat un

rând de trandafiri, fiecare cu altă culoare a florilor. De o parte și de alta a ușii bucătăriei din spatele casei, a plantat patru tufe de viță-de-vie agățătoare, ce-și desfășoară corzile până deasupra ușii, iar toamna strugurașii cu bobite negre stau unul lângă altul. În lungul gardului din plasă de sârmă din spatele gospodăriei, tot bunicul a plantat un rând de zmeură. O bucată de teren, mai însorită, este rezervată pentru cultura legumelor și zarzaturilor: straturi cu morcov, pătrunjel, mărar, salată, ceapă...

Când eram mici, toată ziua ne învățeam în preajma bunicului, privindu-l cum lucrează la plivitul straturilor și la îngrijirea pomilor.

Acum fiind mai mărișori, ne-am obișnuit să-l ajutăm și noi. [...]

Când au prins a da cireșele în copt, ardeam de nerăbdare să începem culesul. Însă bunicul, care știa rânduiala recoltării, ne tot amâna. În sfârșit într-o zi ne înștiințează: „Copii, mâine strângem cireșele“. Vremea fiind frumoasă, a doua zi bunicul a scos din magazie scara în două părți, mie și lui Gabi ne-a prins două sacoșe mari de cingătoare, dânsul și cu Paul au luat câte un coș de nuielușe, iar Irinei i-a dat bunica un coșuleț, așa ca pentru ea.

Când am terminat culesul, cele două coșuri erau pline vârf. La fel sacoșele noastre, ca și coșulețul Irinei. Privind recolta cea bogată, Gabi spune: „Bunicule, să dăm câteva cireșe și prietenei noastre Zamfira, că părinții ei locuiesc la bloc și nu au livadă“. „Îi dăm, pușor, cum să nu-i dăm...“

Eu de colo, adaug: „Și lui tanti Ileana și lui Moș Grigore, că nici ei n-au livadă“, iar Paul și cu Irina sar și ei cu rugăminti: „Și lui Aurel, că ne repară mingea, și lui nana Olimpia, că ne dă bomboane de ciocolată...“

Iar bunicul ne-a împlinit toate dorințele..., fiindcă și aveam de unde da.

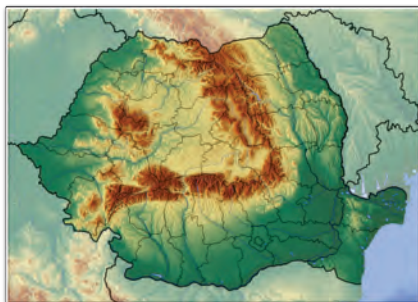
APARTENENȚA NAȚIONALĂ

LECȚIA 2

Țara natală. Însemnele țării

ȘTIU...

- cum se numește țara natală;
- cum se numește țara în care locuiesc;
- care sunt însemnele țării mele.

VREAU SĂ ȘTIU

- Cum prezintă elementele relevante pentru țara natală și pentru țara în care locuiesc?
- Ce importanță au însemnele țării mele?

LUCRĂM ÎN PERECHE

- Comentați citatul următor, apoi prezentați părerea voastră în fața clasei.

„Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut, ci mai ales iubirea trecutului, fără de care nu există iubirea de țară.”

Mihai Eminescu, poet român

CITIM ȘI DEZBATEM

„ – Țara, iubite domnule, nu se servește cu declarații de dragoste, ci cu muncă cinstită și, la nevoie, cu jertfă. Munca cinstită, viața curată, iubirea de semeni, împlinirea datoriilor înseamnă patriotism, nu vorbele deșarte. Ajută-mă să mă ridic în cârje – mi-am pierdut un picior în focul de la Mărășești. Am venit la această serbare militară ca să văd, la cimitirul eroilor, mormântului copilului meu care a căzut lângă mine luptând.”

Mihail Sadoveanu – *Drapelul*

- Cum se manifestă dragostea de țară?
- Ce eroi ai neamului cunoașteți?
- Îți iubești țara? De ce? Explică.

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- Țara sau patria reprezintă o parte din teritoriul Pământului delimitat prin hotare bine stabilite și recunoscute pe plan internațional.

Sala Unirii, Alba Iulia

Drapelul României

Stema României

- Numiți însemnele României.
- Explicați elementele care apar pe stema României, folosind cunoștințele de la istorie, geografie sau navigând pe internet.
- Dacă locuiți într-o altă țară decât cea natală, precizați și descrieți unul dintre simbolurile țării natale.

C.D. Rosenthal,
România revoluționară

REȚINEM

O persoană poate trăi în țara natală sau în altă țară. Românii care trăiesc în afara granițelor României formează diaspora română.

Pe teritoriul României trăiesc români, maghiari, romei și alte comunități etnice: germani, ucraineni, turci, evrei, sârbi, greci, tătari etc.

Simbolurile unei țări trebuie să fie respectate atât de locuitorii țării natale, cât și de cei care doar locuiesc în ea.

CE SPUNE LEGEA?

- Drapelul României este tricolor; culorile sunt așezate vertical, în ordinea următoare, începând de la lance: albastru, galben, roșu.
- Ziua Națională a României este 1 Decembrie.
- Imnul Național al României este „Deșteaptă-te, române!”
- Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice. (Constituția României – Articolul 12)
- În România, limba oficială este limba română. (Constituția României – Articolul 13)
- Capitala României este municipiul București. (Constituția României – Articolul 14)

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Considerați că municipiul județului în care locuiți are o importanță mai mare decât capitala României? Explicați.
2. O familie de români are domiciliul într-o altă țară.
 - Cum ar trebui să-și arate respectul față de Ziua Națională a României? Dar față de Ziua Națională a țării în care locuiește?
 - Ce limbă pot vorbi membrii familiei?
3. Precizați:
 - semnificația culorilor drapelului țării natale;
 - momente în care se cântă Imnul Național;
 - elementele care compun Stema României.
4. Numiți activități desfășurate la aniversarea: Zilei Naționale și a localității natale.
5. Interpretați Imnul Național al României.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

- Discutați despre situațiile ilustrate, apoi prezentați dezbaterile în fața clasei. Apreciați care este cea mai completă prezentare.

PORTOFOLIU – MICUL JURNALIST

Redactează un articol intitulat „Ziua Națională a României”. Adaugă desene și imagini selectate de pe internet.

PROIECT

CÂNTEC, JOC ȘI VOIE BUNĂ

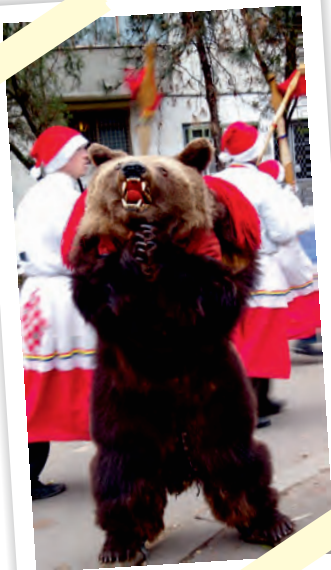
- Formați grupe de câte 4-5 elevi.

CE VOM REALIZA?

- Organizați în cadrul clasei un spațiu destinat prezentării obiceiurilor și tradițiilor românești.
- Afișați pe harta României imagini și informații, fotografiile care ilustrează obiceiuri și tradiții locale și naționale.
- Realizați o miniexpoziție de costume populare și de obiecte de artă specifice zonei natale.
- Învățați să dansați un joc popular românesc.

DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- Harta și miniexpoziția vor fi utile la orele de Istorie, Geografie, Limba și literatura română, Arte vizuale și abilități practice, Muzică și mișcare.

CUM VOM LUCRA?

- Stabiliți sarcinile de lucru.
- Selectați, apoi plasați materialele pe harta României.
- Amenajați spațiul în care expuneți costume populare românești și obiecte de artă populară.
- Formați un cerc, prindeți-vă de mâini, apoi învățați să dansați Hora, un dans popular românesc, sau un alt dans din zona în care locuiți.

LECTURĂ

Cântarea României fragment

după Alecu Russo

Poporul tău era îndrăzneț ca vulturul, războinic și trufaș ca taurul... Rămasu-ț-a oare numai umbra puterii și aducerea-aminte a vitejiei tale?...

Cum a slăbit pieptul tău de oțel?... mâna ta cea tare cade de oboseală...

În vremea veche... de demult, demult... ceriul era limpede... soarele strălucea ca un fecior

tânăr... câmpii frumoase, împrejurate de munți verzi, se întindeau mai mult decât putea prinde ochiul... păduri tinere umbreau dealurile... turmele s-auzeau mugind de departe... și armăsarii nechezau jucându-se prin rariște... pe o pajiște verde, libertatea, copilă bălăioară cu cosițe lungi și aurite, se juca cu un arc destins. Ferice de oamenii din câmpie, ferice de cei de la munte!... Era vremea atuncea, când tot omul trăia fără stăpân și umbla mândru, fără să-și plece capul la alt om; când umbra văilor, pământul și aerul cerului erau deschise tuturor; iar viața se trecea lină ca un vis; și când ajungeau pe om nevoile

bătrâneților și moartea, el se ducea, zicând: „mi-am trăit zilele“, și era sigur că viața lui se va prelungi în copiii și moștenirea lui...

Astfel povestesc bătrânii. [...]

Orașele se întemeiază și se înfrumusețază din nou... oamenii cresc în îndestulare și se înmulțesc ca nisipul mării... pământul se acoperă cu holde aurite... volnicia domnește ca mai înainte, dar nu acea volnicie pruncă, floare plăpândă a pustietății, ci libertatea cea bărbată și luminoasă, sau puternică și cu rădăcină țeapănă și adânc înfiptă în pământ... sabia, acum ne folositoare, a războinicului stă în coliba sa spânzurată... femeile zâmbesc dulce la pruncii lor... chipul zbârcit al bătrânilor se întinde de bucurie... pacea aduce legea care ajută, iar nu asuprește... legea, rod al libertății...

legea care apără pe cel slobod de nedreptate, și nu apasă pe sărmanul în folosul bogatului... și multă vreme era numai oameni fericiți, deși se aflau bogați și mai săraci... căci nelegiuirea nu era cunoscută; și cei bogați, și cei mai tari nu făceau ei singuri legea, după cum le vinea lor mai bine, și nu puteau călca dreptul altuia, și tinerii ziceau, închinându-se cătră bătrâni: „cinste fie părinților noștri, care s-au luptat vitejește și ni-au lăsat de moștenire moșie și libertate“. [...]

APARTENENȚA EUROPEANĂ

LECȚIA 3

România, membră a Uniunii Europene. Însemnele Uniunii Europene

ȘTIU...

- cum se numește continentul pe care este situată România.

VREAU SĂ ȘTIU

- Care sunt însemnele Uniunii Europene?

LUCRĂM ÎN PERECHI

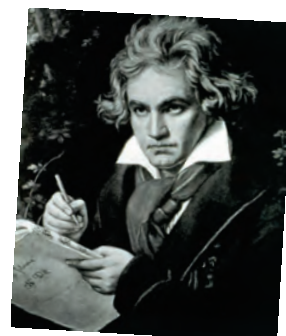
- La 4 mai 2000, după ce a fost organizat un concurs numit „O deviză pentru Europa“, Uniunea Europeană a adoptat deviza „Unitate în diversitate“.
- Căutați explicația celor două cuvinte în dicționarul de la sfârșitul manualului. Discutați despre mesajul transmis de deviză, apoi expuneți părerea voastră în fața clasei.

CITIM ȘI DEZBATEM

„Slavă ție, stea curată, voie bună pe Pământ,
Astăzi te simțim aproape, sol din Rai, cu soare sfânt.
Vraja ta aduce iarăși, pe popor lângă popor,
Toți pe lume, frați noi suntem, unde vii ușoară-n zbor.“

Friederich Schiller

- Imnul European se numește „Odă bucuriei“ și este ultima parte a Simfoniei a IX-a a compozitorului german Ludwig Van Beethoven.
- Ce îndemn transmit versurile de mai sus?

Ludwig Van Beethoven –
compozitor german

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- Uniunea Europeană este o comunitate din care fac parte unele state din Europa. S-a înființat sub această denumire în anul 1993.

- Descrieți însemnele prezente în ilustrație.
- Numiți țările care fac parte din Uniunea Europeană.
- Discutați despre importanța pe care credeți că o reprezintă această organizație pentru Europa.

REȚINEM

România a devenit membră a Uniunii Europene (UE) la 1 ianuarie 2007.

Însemnele Uniunii sunt: drapelul, cu cele 12 stele aurii, așezate în cerc pe un fond albastru, simbolizând unitatea și identitatea popoarelor Europei, imnul oficial, 9 mai, Ziua Europei, și moneda unică, euro.

Uniunea Europeană are în vedere pacea, dreptatea, egalitatea, prosperitatea tuturor statelor membre.

STUDIU DE CAZ

- O persoană dintr-o țară care nu este membră a Uniunii Europene se află în vizită la un prieten din România și participă la aniversarea Zilei Europei. Unul dintre participanți nu este de acord și are loc o discuție contradictorie.
- Are dreptate acel participant? De ce?
- Cum ai fi procedat dacă erai prezent la acea aniversare?

TERMENI IMPORTANȚI

euro, imn european, drapelul UE, diversitate, unitate

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Răspundeți la întrebări.

- Care este moneda unică europeană?
- Pe ce dată se aniversează Ziua Europei?
- Ce activități consideri că ar fi cele mai reprezentative pentru aniversarea Zilei Europei? De ce?

2. Identificați unul dintre idealurile Uniunii Europene prezentat în textul dat.

„Va veni o zi când voi francezi, voi ruși, voi italieni, voi englezi, voi germani, voi toate națiunile continentului, fără să vă pierdeți calitățile distincte și glorioasa voastră individualitate veți forma împreună o uniune superioară și veți construi fraternitatea europeană.”

(Victor Hugo, 1849)

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

- Discutați despre măsurile pe care le poate lua România, ca membră a Uniunii Europene, pentru a ajuta țările în care există problemele ilustrate.

MOMENT VIDEO

- Navigați pe internet și vizionați imagini din capitalele țărilor care sunt membre ale Uniunii Europene.
- Identificați elemente specifice acestor țări.

Turnul Eiffel, Paris, Franța

Palatul Schonbrunn, Viena, Austria

PORTOFOLIULI

Imaginați-vă un proiect cu ajutorul fondurilor europene. Redați etapele proiectului prin desene. Expuneți desenele pe holul școlii.

PROIECT

ROMÂNIA, O MINUNE A EUROPEI

- Formați grupe de câte 4-5 elevi.

CE VOM REALIZA?

- O mapă cu titlul „România, o minune a Europei“.
- Această mapă va cuprinde:
 - informații despre monumentele din România incluse în patrimoniul mondial UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură);
 - imagini ale monumentelor din România;
 - un afiș cu imagini selectate;
 - o selecție de documentare despre monumentele românești identificate pe diferite site-uri.

DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- Mapa, afișul, documentarele și filmele vor fi utilizate ca material didactic pentru orele de istorie, geografie, științe ale naturii.

CUM VOM LUCRA?

- Se împart sarcinile de lucru pentru fiecare echipă, fiecărui membru revenindu-i câte o sarcină.
- Se prezintă informațiile și imaginile. Se așază într-un dosar.
- Se realizează afișul lipindu-se imaginile selectate pentru:

Delta Dunării; Mănăstirea Horezu; Cetatea Sighișoara; Fortărețele dacice din Munții Orăștie; Așezările săsești cu biserici fortificate din Transilvania; Biserici din lemn din Maramureș; Biserici și mănăstiri din Moldova.

- Se vizionează, la calculatorul clasei sau pe tabletă, documentare și filme.

Delta Dunării

Sanctuar dacic, Sarmizegetusa

Mănăstirea Voroneț

LECTURĂ

Din istoria Uniunii Europene* fragment

Uniunea Europeană a fost creată cu scopul de a se pune capăt numărului mare de războaie purtate de țări vecine, care au culminat cu cel de-al Doilea Război Mondial. Începând cu anul 1950, țările europene încep să se alieze din punct de vedere economic și politic, punând bazele unei comunități unite. Cele șase state fondatoare ale acestei comunități au fost Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Olanda.

Printre principalele obiective ale acestei comunități se numără: promovarea progresului economic și social; acordarea de ajutor umanitar statelor nemembre; instituirea cetățeniei europene (care nu înlocuiește cetățenia națională, dar o completează, conferind un număr de drepturi civile și politice cetățenilor europeni) etc.

Danemarca, Irlanda și Regatul Unit aderă la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 1973, numărul statelor membre ajungând astfel la nouă.

Prin intermediul politicii sale regionale, Uniunea Europeană începe să transfere sume foarte mari pentru crearea de locuri de muncă și de infrastructură în zonele mai sărace.

În 1981, Grecia devine cel de-al 10-lea membru al ei, fiind urmată, cinci ani mai târziu, de Spania și Portugalia.

În 1995, UE se extinde cu încă trei state – Austria, Finlanda și Suedia. Un mic oraș din Luxemburg, Schengen, va da numele său acordurilor care le vor permite, treptat, cetățenilor europeni să călătorească fără a li se verifica pașapoartele la graniță.

Din 1999 euro a devenit noua monedă de schimb pentru mulți cetățeni europeni.

În prezent, Uniunea Europeană numără 28 de state membre.

* Informația a fost preluată de pe site-ul europa.eu.

RECAPITULARE

ATELIER

- Lucrați în echipe de câte 5 sau 6 elevi. Scrieți cifrele de la 1 la 6 pe fețele unui cub. Fiecare echipă va lansa cubul pe suprafața mesei și va afla numărul echipei. Rezolvați cerințele potrivit numărului echipei.

1. Desenați un însemn al Uniunii Europene. Explicați semnificația acestui însemn.
2. Desenați un însemn al țării natale. Explicați importanța acestui însemn.
3. Redați prin desen un obicei popular local. Explicați prin câteva enunțuri acel obicei.
4. Scrieți cel puțin patru trăsături pozitive ale poporului român. Alcătuiți enunțuri cu aceste cuvinte.
5. Formulați enunțuri din care să reiasă dragostea față de țară, pornind de la imaginile de mai jos.

6. Menționați cel puțin trei acțiuni comunitare de ecologizare pe care le considerați necesare în comunitatea natală.

- Afișați lucrările în clasă, apoi organizați un *Tur al galeriei*.

7. Observați acțiunile ilustrate. Precizați:

- Sunt acțiuni folositoare localității? De ce?
- Dar pentru oameni? De ce?
- Sunt aceste acțiuni modalități de a-ți arăta dragostea față de țară? Explicați.

MOMENT VIDEO

- Vizionați documentare despre elementele specifice ale unor țări membre ale Uniunii Europene, apoi completați pe caiet un tabel asemănător celui dat.

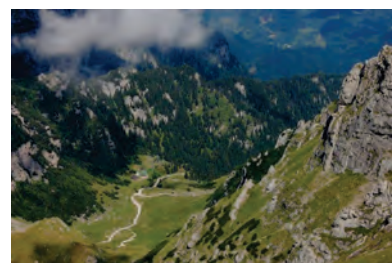
ȚARA	CAPITALA	MONEDA NAȚIONALĂ	DRAPELUL (SE DESENEAZĂ)	MÂNCARE TRADIȚIONALĂ
România				
Italia				
Ungaria				
...				

JOC de ROL

- Imaginați-vă o întâlnire cu: primarul localității, un veteran de război, un parlamentar.
- Realizați dialoguri despre probleme majore care afectează populația comunității locale, a țării sau a altor state europene. Propuneți măsuri pentru ameliorarea acestora.

- Imaginați-vă că sunteți reporter într-o emisiune televizată. Realizați o prezentare a frumuseților țării natale (sau a comunității locale) pentru a atrage turiștii străini.

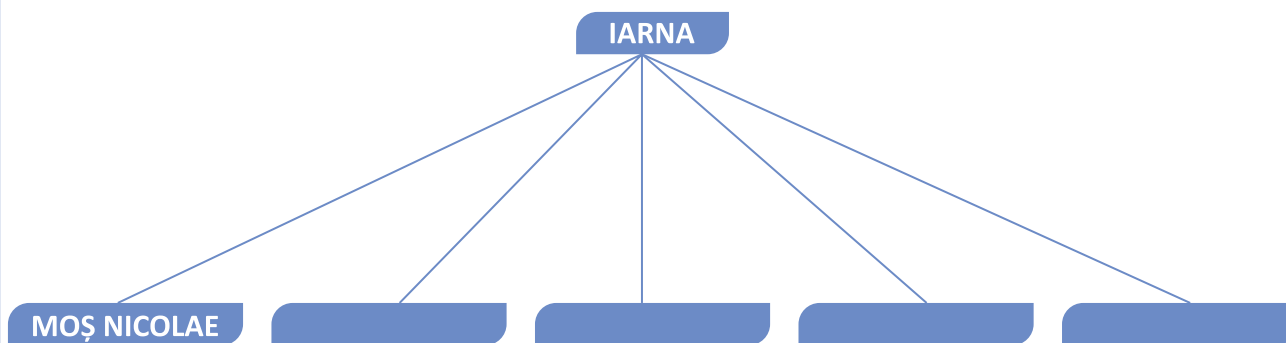

SĂ DESENĂM ÎMPREUNĂ

- Formați grupe în funcție de apropierea domiciliului.
- Desenați pe o coală albă schița cartierului vostru și marcați zona în care locuiți folosind un simbol ales de voi.
- Scrieți adresa domiciliului vostru pe un bilețel și lipiți-l pe schiță.

GIORCHINELE

- Transcrieți schema dată, apoi completați denumirile tradițiilor locale.
- Relatați desfășurarea uneia dintre aceste tradiții, evidențiind relațiile dintre membrii comunității.

CĂLĂTOR PRIN ȚARA MEA

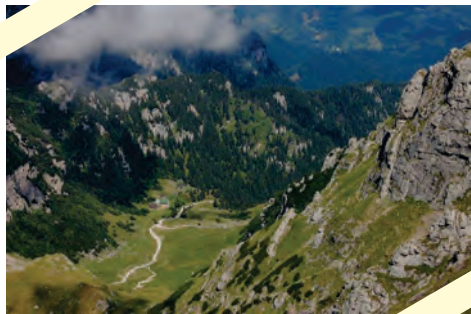
- Vizionați imagini sau filme documentare despre țara noastră navigând pe internet.

Cazanele Dunării

Lacul Roșu

Munții Carpați

Marea Neagră

Delta Dunării

Transfăgărășan

Transalpina

Câmpia Română

CĂLĂTOR PRIN EUROPA

- Descoperiți pe internet căror țări din Uniunea Europeană le aparțin steagurile din imagini.

EVALUARE

FB	•	•	•
B	•	•	
S	•		

1. Răspundeți la întrebările de mai jos.

- Ce este o comunitate locală?
- Ce fel de relații pot exista între membrii unei comunități?
- Din ce comunitate europeană face parte România?

FB – trei răspunsuri corecte; B – două răspunsuri corecte; S – un răspuns corect.

2. Formulați câte un enunț în care să folosiți cuvintele date, referindu-vă la adresa și țara voastră.

domiciliu

capitală

tradiție

FB – trei enunțuri formulate; B – două enunțuri formulate; S – un enunț formulat.

3. Precizați căror comunități le aparțin însemnele de mai jos.

FB – trei însemne identificate corect; B – două însemne identificate corect;
S – un însemn identificat corect.

4. Formulați trei enunțuri despre:

o tradiție locală

zona în care se
află domiciliul tău

alcătuirea populației
României

FB – trei enunțuri formulate; B – două enunțuri formulate; S – un enunț formulat.

5. Imaginați-vă că faceți parte din Consiliul Europei. Propuneți câte o măsură pentru soluționarea unor probleme din medicină sau a catastrofelor ilustrate.

FB – trei măsuri propuse; B – două măsuri propuse; S – o măsură propusă.

RAPORTURILE NOASTRE CU CEILALȚI OAMENI. VALORI MORALE (I)

Unitatea

2

„Când vezi un om bun, gândește-te să-l întreci. Când vezi un om rău, cercetează-ți inima.“

Aristotel, filozof al Greciei antice

Bine – Rău

Altruism – Egoism

Cinste – Necinste

Recapitulare

Evaluare

La finalul acestei unități de învățare, vei fi capabil:

- ✓ să ilustrezi valorile morale: bine/rău, altruism/egoism, cinste/necinste, utilizând exemplele prezentate în textele literare, în imagini sau în viața reală;
- ✓ să identifici rolul normei morale ca model de acțiune;
- ✓ să identifici termeni care se referă la valori morale în situații imaginare sau reale, în contexte dilematice simple;
- ✓ să-ți exprimi opinia privind respectarea valorilor moral-civice de către ceilalți membri ai comunității din care faci parte;
- ✓ să exemplifici valorile morale în acțiunile din viața cotidiană.

VALORI MORALE (I)

LECȚIA 1

Bine – Rău

ȘTIU...

- că uneori mă comport bine cu ceilalți;
- că uneori mă comport rău cu persoanele din jurul meu.

VREAU SĂ ȘTIU

- Cum influențează binele sau răul relațiile dintre oameni?

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- În jurul nostru, auzim adesea expresiile:
- „E bine-crescut“ sau „E răuvoitor“.

- Identificați situațiile în care persoanele procedează bine sau rău.
- Explicați importanța faptelor bune și consecințele celor rele.

LUCRĂM ÎN PERECHI

- Desprindeți mesaje transmise de proverbele de mai jos, apoi prezentați-le în fața clasei.

Binele cu bine se răsplătește. (proverb românesc)

Când faci un bine, uită imediat. Când ți se face un bine, nu uita niciodată. (proverb arab)

CITIM ȘI DEZBATEM

Și când să treacă Harap-Alb un pod peste o apă mare, iaca o nuntă de furnici trecea și ea tocmai atunci podul. „Să trec peste dânsele, gândește Harap-Alb, am să omor o mulțime. Să dau prin apă, mă tem că m-oi îneca. Dar tot mai bine să dau prin apă, decât să curm viața atâtor găzulițe nevinovate.

– Harap-Alb, fiindcă ești așa de bun, de ți-a fost milă de viața noastră și nu ne-ai stricat veselia, vreau să-ți fac și eu un bine: ia aripa asta, și când vei avea nevoie, să dai foc aripei, și atunci eu cu tot neamul meu avem să-ți venim în ajutor.

Povestea lui Harap-Alb, după Ion Creangă

- Ce bine le-a făcut Harap-Alb furnicilor? De ce?
- Putea să le facă rău? Cum?

Ion Creangă

REȚINEM

Relațiile dintre oameni depind foarte mult de felul cum se comportă unii față de ceilalți. Persoanele care fac fapte bune sunt acceptate și se integrează în grupurile formate. Faptele rele generează relații negative între oameni. Orice persoană care își analizează conduita și participă dezinteresat la starea de bine a celor din jur se va bucura de liniște, pace, armonie, bucurie, apreciere etc.

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Citiți dialogul de pe benzile desenate.

Iartă-mă că te-am jignit ieri!
Îmi împrumuți acuarelele tale?

Sigur că da.

- Ce greșeală a făcut fata?
- Cum putea fi afectată relația dintre cei doi colegi de această greșeală?
- De ce nu a reacționat băiatul în mod negativ?
- Cum te-ai fi comportat tu? De ce?

2. Imaginează-ți că unul dintre colegii tăi de clasă face fapte rele din ce în ce mai des, iar ceilalți colegi nu-l mai acceptă în grupul lor.

- Consideri că procedează corect? De ce?
- Cum vei reacționa tu? De ce?

3. Dați cât mai multe exemple pentru a explica mesajul desprins din proverbele următoare:

Dacă vrei să faci un bine, atunci fă-l când este nevoie.

(proverb norvegian)

Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face.

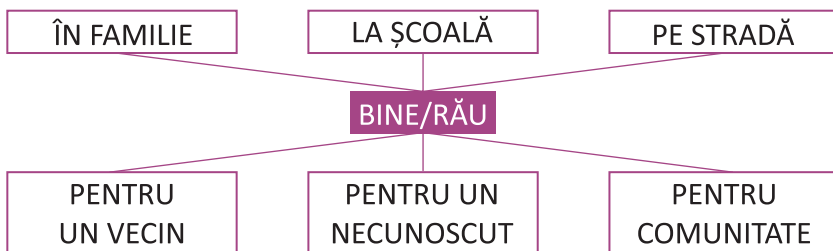
(proverb românesc)

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

1. Redactați un scurt text în care să evidențiați părerea voastră despre importanța cuvintelor „bine” și „rău” pentru viața zilnică.

- Citiți textul în fața clasei, apoi discutați.

2. Completați pe caiet două scheme sugerate mai jos, referindu-vă la acțiunile voastre sau la cele observate.

TERMENI IMPORTANȚI

bine, rău, pozitiv, negativ, armonie, liniște, apreciere.

PROIECT – DONAȚIA

- Formați echipe de câte 4-5 elevi.

CE VOM REALIZA?

- Vom colecta și selecta cărțile donate de colegi.

DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- Vom dona cărțile unei școli a cărei bibliotecă a fost afectată de o situație gravă.

CUM VOM LUCRA?

- se colectează cărțile donate;
- se sortează pe domenii (literatură, culegeri etc.);
- se ambalează;
- se vor organiza, cu ajutorul cadrului didactic și al părinților, transportul și donația.

RECOMANDĂRI DE LECTURĂ

- *Bine e la noi acasă,*
de Emilia Căldăraru
- *Cățelușul șchiop,*
de Elena Farago

PROIECT

BINELE ȘI RĂUL, ÎN DESENE ȘI FOTOGRAFII

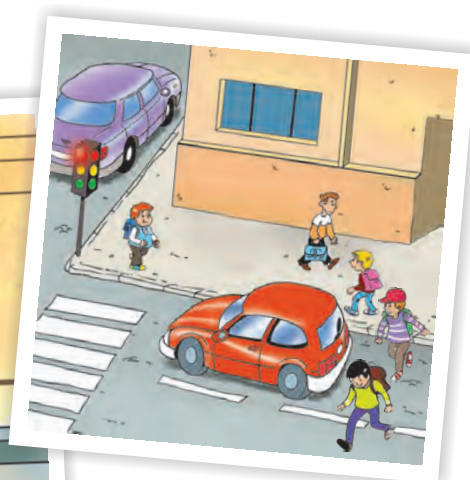
- Formați perechi.

CE VOM REALIZA?

- Un poster cu desene în care vom ilustra fapte bune și fapte rele surprinse în viața cotidiană.
- Un poster cu fotografii realizate în comunitatea natală, în cadrul școlii, al clasei sau în timpul activităților extrașcolare.

DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- Vom face o comparație între comportamentul nostru și faptele bune, respectiv cele rele surprinse în desene și fotografii.

CUM VOM LUCRA?

- Stabilim sarcinile de lucru în cadrul perechilor formate.
- Materiale necesare: coli de desen, creioane colorate, aparate de fotografiat.
- Unul din membrii perechii formate va ilustra într-un desen o faptă bună și va fotografia o faptă rea. Celălalt membru va ilustra o faptă rea și va fotografia o faptă bună.
- Toate perechile vor lipi lucrările pe coli de flipchart.
- Organizăm un tur al galeriei. Fiecare elev notează (+) în dreptul imaginii care ilustrează o faptă pe care a făcut-o. Analizăm profilul pozitiv sau negativ al clasei, în funcție de notările făcute. Propunem măsuri de corectare a comportamentului.

LECTURĂ

Tâlharul pedepsit

de Tudor Arghezi

Într-o zi, prin asfințit,
Șoaricele a-ndrăznit
Să se creadă în putere
A prăda stupul de miere.

Nu știuse că nerodul
Va da ochii cu norodul
Și-și pusese-n cap minciuna
Că dă-n stup de câte una.

El intrase pe furiș,
Strecurat pe urdiniș,
Se gândea că o albină-i
Slabă, mică și puțină,
Pe când el, hoț și borfaș,
Lângă ea-i un uriaș.

Roiul, cum de l-a zărit
C-a intrat, l-a copleșit.
Socoteală să-i mai ceară?
Nu! L-au îmbrăcat cu ceară,

De la bot până la coadă
Tăbărâte mii, grămadă,
Și l-au strâns cu meșteșug,
Încuiat ca-ntr-un coșciug.

Nu ajunge, vream să zic,
Să fii mare cu cel mic,
Că puterea se adună
Din toți micii împreună.

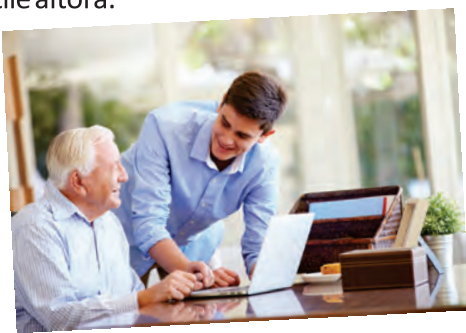
VALORI MORALE (I)

LECȚIA 2

Altruism – Egoism

ȘTIU...

- că oamenii au nevoie uneori de ajutorul celorlalți;
- că unele persoane înțeleg și participă la ajutoarea semenilor;
- că unele persoane nu sunt preocupate de greutățile altora.

VREAU SĂ ȘTIU

- Ce înseamnă să fii altruist?
- Cum se comportă o persoană egoistă?

LUCRĂM ÎN PERECHI

Comentați următorul enunț folosind exemple din viața reală.

Generozitatea deschide toate porțile; egoistul le închide. (don Miguel Ruiz, scriitor mexican)

CITIM ȘI DEZBATEM

Un vultur și-a clădit cuibul în vârful unui arbore înalt, departe de mare. Aici și-a scos puii.

Într-un rând, vulturul se întorcea în zbor, spre cuib, cu un pește mare în gheare. Jos, la rădăcina copacului, lucrau mai mulți oameni. Cum au văzut peștele, au înconjurat copacul și au prins a striga și a arunca în vultur cu pietre.

Vulturul a scăpat peștele din gheare, iar oamenii l-au ridicat de pe jos și au plecat.

Pasărea s-a așezat pe marginea cuibului, iar puișorii au ridicat capetele și au început să piuie: îi cereau de mâncare.

(*Vulturul*, fragment, de Lev Tolstoi)

- Cum apreciați atitudinea oamenilor? Explicați.
- De ce erau preocupați ei?
- Dați exemple din viața cotidiană în care oamenii au fost preocupați în mod exagerat de interesele lor și au nesocotit interesele altora.

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- A oferi celor din jur atenția cuvenită și ajutor material fără a avea un scop personal înseamnă a crea o stare de bine, de mulțumire pentru tine și ceilalți.

- Numiți situații în care oamenii îi pot ajuta pe cei cu probleme.
- Relatați despre ajutorul oferit de voi unei persoane nevoiașe.

REȚINEM

Altruismul este o valoare morală pozitivă a unei persoane. Opus altruismului este egoismul. A fi altruist înseamnă a oferi timp, energie și bunuri materiale pentru altcineva fără a aștepta o recompensă. Egoismul presupune a acționa negativ pentru a obține avantaje.

TERMENI IMPORTANȚI

altruist, egoist, valoare morală

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Citiți dialogul dintre cei doi copii.

- Care dintre copii face o faptă bună?
- Băiatul dă dovadă de egoism? Explică.
- Cum putea să acționeze ca să dovedească generozitate?

Vecinul nostru, cel bătrân, este la spital. Mergem în vizită?

Eu mă duc să ajut un vecin să culeagă fructe. Îmi va da și mie.

2. Trei colegi de clasă se pregătesc să participe la un concurs de matematică. Unul dintre ei întâmpină greutăți la rezolvarea unor probleme. Este ajutat de unul dintre ceilalți doi colegi. Celălalt a refuzat să-l ajute, spunând că sunt adversari. Tu ai fi procedat la fel? De ce?

3. Căutați în dicționar cuvinte cu același înțeles pentru „altruist” și „egoist” și formulați enunțuri.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

- Observați ilustrațiile, apoi scrieți câte un motiv pentru care așteptați/nu așteptați un avantaj moral sau material.

PORTOFOLIU

- Selectează din mass-media articole și imagini care ilustrează altruismul sau egoismul.

JOC – PANTOMIMĂ

- Exprimați prin gesturi și mimică acțiuni specifice altruismului sau egoismului. Cereți colegilor să numească valoarea morală mimată.

AȘA DA!

- Așezați la panoul clasei o coală albă pe care ați scris cele două titluri de mai sus.
- Completați, timp de o săptămână, cele două coloane cu exemple din acțiunile voastre. Discutați la sfârșitul săptămânii.

18.X. I-am răspuns zâmbind vânzătorului care era nervos.

AȘA NU!

20.X. Am ținut leagănul ocupat în parc mult timp.

PROIECT

EGOISMUL, ÎN IMAGINI ȘI VERSURI

- Formați patru grupe.

CE VOM REALIZA?

- Vom prezenta situații în care oamenii dau dovadă de egoism în caricaturi și versuri scurte.
- Vom realiza „Colțul caricaturiştilor“.

*Dup-o zi, după... nouă,
Vă vine rândul și vouă.
Până-atunci e rândul meu,
Numai al meu.*

DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- Vom satiriza comportamentul egoist al unor persoane cu scopul de a-i determina pe unii dintre colegi să se schimbe.

CUM VOM LUCRA?

- Se prezintă situații în care persoanele din viața cotidiană au demonstrat că nu-și urmăresc decât propriul interes.
- Fiecare va recunoaște în fața clasei când și de ce a fost egoist.
- Se discută despre sentimentele trăite în acele momente, despre urmările asupra grupului din care face parte persoana și despre atitudinea grupului.

Balonul spart

după Tudor Arghezi

Din două baloane de cauciuc transparent, cumpărate din mâna conducătoare de aștri multicolori a vânzătorului de la bășici, unul a crăpat. Evenimentul s-a petrecut pe neașteptate, ca la toate lucrurile umflate și trecătoare. A pocnit odată, și copiii și-au întors capul, cu impresia că cineva a „mâncat” o palmă. De sus cobora o sfoară fără suflet, cu o zdreanță de cauciuc spânzurată de ea.

Orice dialog rămânea zadarnic. În ochii lui Baruțu se roteau lacrimi dramatice, și un geamăt îi rupse gâtulejul gras. Când plânge, frumosul Baruțu nu mai seamănă cu sine și nici cu una din fotografiile lui. Gura lui, croită plastic pentru surâsuri de garoafă, cu arcul mlădios și sprinten, își pierde linia și expresia; maxilarul deschis i se cască după regulile artelor japoneze; își arată aproape toată limba. Un strigăt de mare sinceritate îi deschide toată orchestra vocală, însoțit de o mulțime de lacrimi. Cu ce se poate înlocui un om? Cu nimic. Și mai puțin un balon.

Suferința lui Baruțu era cu atât mai greu de vindecat cu cât un martor permanent sta de față ca să-i aducă aminte că nu toate baloanele se sparg. Balonul Mițului, surâzătoare și trufașă, plutea în aer, galben și roșu, sfidând răscoacerea materialului și dilatația solară fierbinte. Ba mi se pare că balonul fetei se făcea mai mare și mai ispititor, pe măsură ce aducerea aminte a balonului băiatului se micșora. Din ce în ce mai lucios și mai fraged, el își permitea capricii și fantezii, în jocul cu văzduhul.

Te necăjește balonul surioarei, mai ager și mai dârz decât nădăjduia și ea.

Nu te mâhni peste măsură, băiete, căci, la urma urmei, trebuie să-ți spui un secret: și balonul lui Mițu o să pocnească.

Totul stă, știi, în durata celor câteva ore, a celor câteva zile și în bucuria de-a te fi putut folosi de ele. Aici n-ai avea ce răspunde. Experiența, – de existența căreia o să afli atunci când nu vei mai avea ce face cu ea, – recomandă răbdarea exact pentru timpul dezumflării și pocnirii, baloanelor colorate. Îți vine cumplit de greu să asimilezi această idee, dar ea se cheamă înțelepciune, tot un balon, care crapă mult mai des decât baloanele de gumă. Fă-te de pe acum înțelept...

Și nu te mai uita cu atâta poftă la balonul Mițurii. Văd că insinuările mele de scepticism n-au la tine nicio trecere, băiete. Singurul lucru care ți-a luat gândul de la baloane a fost o bicicletă verde, pe care călărea un băiat cât tine de mic. Ai tăcut cât ai tăcut: ai vrea o bicicletă. Și iar te apuci să țipi. Trebuie să-ți mai spui ceva: că dacă te plângi afară din cale de mult că ți-a scăpat balonul, se poate întâmpla să te alegi și cu o bătaie: nu e voie să te jelui. Lumea e veselă și n-are timp de oftatul tău. M-ai înțeles?

Baruțu își făcuse și el o socoteală. Pe furiș, s-a repezit la balonul umflat, a smuls de sfoară și a voit să-l spargă, ca să provoace, imitativ, o durere la fel și să satisfacă răzbunarea. Vai! Ce s-a întâmplat! Balonul nu s-a spart, ci a pornit în sus, departe, în fundul marilor seninătăți.

Nu mai plânge, Mițule! S-a dus acolo unde se duc toate baloanele.

VALORI MORALE (I)

LECȚIA 3

Cinste – Necinste

ȘTIU...

- că persoanele corecte sunt apreciate;
- că persoanele incorecte nu sunt agreate de grupul din care fac parte;
- că incorectitudinea poate fi sancționată.

VREAU SĂ ȘTIU

- Ce înseamnă „cinste”? Dar „necinste“?

LUCRĂM ÎN PERECHI

- Comentați cugetarea filozofului grec Platon: A trăi cinstit este totuna cu a trăi corect și drept.
- Comentați proverbul: Mai bine sărac și curat decât bogat și murdar.

CITIM ȘI DEZBATEM

Mama a cumpărat prune ca să le dea copiilor după masa de prânz.

Vania le tot mirosea de zor. Tot dându-le așa târcoale, băiețelul pândi clipa când nu era nimeni în odaie și, nemaiputându-se stăpâni, înhăță o prună și o măncă...

– Ia să-mi spuneți, copii, nu cumva a mâncat cineva dintre voi o prună? a întrebat tata...

Vania, roșu ca un rac, a spus și el:

– Nu, n-am mâncat-o eu!

– Că unul dintre noi a mâncat o prună pe ascuns nu-i frumos... Fiecare prună are înăuntru un sâmbure și, dacă cineva nu știe cum să le mănânce și înghite sâmburele, a doua zi moare. De asta mi-e frică!

Atunci Vania, galben la față, a zis repede:

– Ba nu, că sâmburele l-am aruncat pe fereastră.

Toți au izbucnit în râs, iar Vania a început să plângă.

Sâmburele, după Lev Nikolaevici Tolstoi

- Ce greșeală a făcut Vania? Cum putea să evite această situație rușinoasă?
- Dă exemplu de o acțiune în care ai dat dovadă că ești cinstit. Ai fost vreodată necinstit? Exemplifică.
- Cum au reacționat cei din jurul tău?

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- Persoanele din grupurile din care facem parte sunt cinstitute uneori, dar alteori dovedesc necinste.

- Imaginați-vă și povestiți întâmplarea ilustrată. Formulați un alt sfârșit al întâmplării.
- Discutați despre cazuri asemănătoare petrecute în viața reală.
- Argumentați comportamentul băiatului.

REȚINEM

Cinstea este valoarea morală specifică persoanei care face fapte laudabile, apreciate de comunitate. Un om cinstit își asumă responsabilitatea pentru cuvintele spuse sau pentru faptele sale. Valoarea morală opusă cinstei este necinstea.

TERMENI IMPORTANȚI

cinste, necinste, adevăr, dreptate, corectitudine, minciună

DEZBATERE

Un elev le ascunde părinților testul de evaluare la care a primit calificativul „Insuficient“. Unul dintre prieteni îi susține comportamentul. Un alt prieten le spune părinților despre calificativ.

Formați echipe PRO și CONTRA și discutați despre comportamentul celor trei elevi.

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Observați imaginile.

- Ce greșeli au făcut cei doi copii?
- Care dintre ei a demonstrat că este cinstit? Cum?
- Ce regulă a încălcat copilul din prima imagine?
- Cum poate să corecteze greșeala?

Ai întârziat. Ai promis că ajungi la ora 9.

Tată, eu am stricat calculatorul.

2. Unui obiect i se face reclamă. După achiziționare, cumpărătorul constată că afirmațiile despre calitate au fost exagerate și înapoiază produsul.

- Ești de acord cu această atitudine? De ce?
- Tu cum ai fi procedat? De ce?
- Comunitatea ar putea să sancționeze necinstea firmei producătoare? Cum?

3. Consultați dicționarul și selectați cuvintele care definesc cinstea.

devotament; superficialitate; prețuire; fățărnicie; fidelitate; șiretlic

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

- Imaginați-vă două situații, pornind de la imaginea dată, din care să reiasă cinstea, respectiv necinstea.

STUDIU DE CAZ

Imaginează-ți că un coleg de clasă a luat guma colegului de bancă. Încercând să afle adevărul, doamna învățătoare este informată de către elevul vinovat că alt coleg a săvârșit fapta. În urma anchetei a fost descoperit vinovatul.

- Ce greșeli a făcut elevul?
- Cum trebuie sancționat?

PROIECT

COPACUL IDEILOR

- Formați grupe de câte 4-5 elevi.

CE VOM REALIZA?

- Vom completa un „Copac al ideilor“.

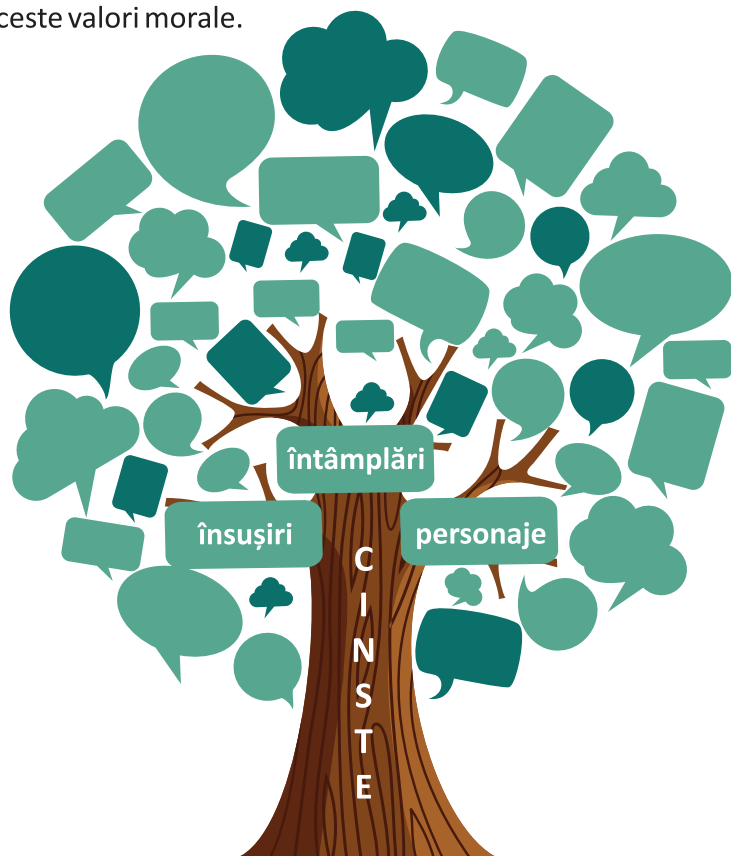
DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- „Copacul ideilor“ va fi folosit la orele de Limba și literatura română.

CUM VOM LUCRA?

- Vom identifica personaje din lecturile literare, în proză sau în versuri, care au dat dovadă de cinste sau necinste.
- Vom preciza întâmplările care evidențiază aceste valori morale.
- Vom stabili însușirile personajelor.
- Vom scrie cuvintele **cinste**, respectiv **necinste** pe câte o foaie flipchart, într-un dreptunghi, la baza foii. De la acest dreptunghi pornesc „crengile copacului“: personaje, întâmplări, însușiri. „Copacul ideilor“ este completat de fiecare membru al grupei.

Calul vândut și diamantul cumpărat

de Grigore Alexandrescu

Plin de bucurie mare,
Oarecine îmi spunea
C-a vândut din întâmplare
Și cu un preț de mirare
Un cal prost ce el avea;
„Căci bietul cumpărător,
Zicea el, s-a înșelat
Și puțin cunoscător
Orice i-am cerut, mi-a dat“.
La acestea ce să-i zic?
Atunci n-am răspuns nimic.
Dar peste puține zile îl văz, însă furios,
Și-mi strigă: „Nu știi, frate, un mișel, un ticălos,
Ce semăna a om de treabă, fără milă m-a-nșelat.
Mi-a vândut o sticlă proastă drept un diamant curat!
Cum ți se pare aceasta?“ „Zău, așa cum mi-a părut
Întâmplarea de deunăzi cu calul ce ai vândut.“

Strigăm și protestăm tare
Când nedreptatea cercăm,
Dar mulți urmăm la-ntâmplare
Fapta ce o defăimăm.

RECAPITULARE

CITIM ȘI DEZBATEM

- Citiți versurile.
- Formulați întrebări și cereți colegilor să răspundă.
- Imaginați-vă finalul întâlnirii dintre corb și vulpe.
- Formați grupa Pro și grupa Contra și dezbateți comportamentul celor două personaje, având în vedere valorile morale **cinste** și **necinste**.

Peste ramul unui sorb
S-așezase domnul corb,
Ținând în plisc o bucată
De caș, ce-o avea furată.
Vulpea, cum l-a mirosit,
Sub acel sorb¹ au venit
Și-n sus căutând, îi zice:
Bună ziua, venetice²!
Cât ești mândru și frumos!
Dacă viersul cel duios
Ți-i c-a penilor odoare,
Tu-ntreci pe privighetoare.

.....

(*Corbul și vulpea*, fragment,
de Gheorghe Asachi)

¹ *sorb* = arbore cu frunze ovale, flori albe și fructe cărnoase

² *venetic* = străin, intrus

LUCRĂM ÎN PERECHI

- Observați imaginile și precizați valorile moral-civice ilustrate.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

1. Formulați enunțuri pentru a răspunde la următoarele întrebări:

- Ce înseamnă să fii altruist?
- Cum se comportă o persoană egoistă?
- Ce atitudine ai față de cei care fac fapte rele? De ce?
- De ce fac unele persoane fapte bune?

2. Identificați termenii care pot fi caracteristici unei persoane egoiste:

singuratic, vesel, sociabil, generos, invidios, mulțumit, marginalizat, cooperant, înțelegător, binevoitor, șiret.

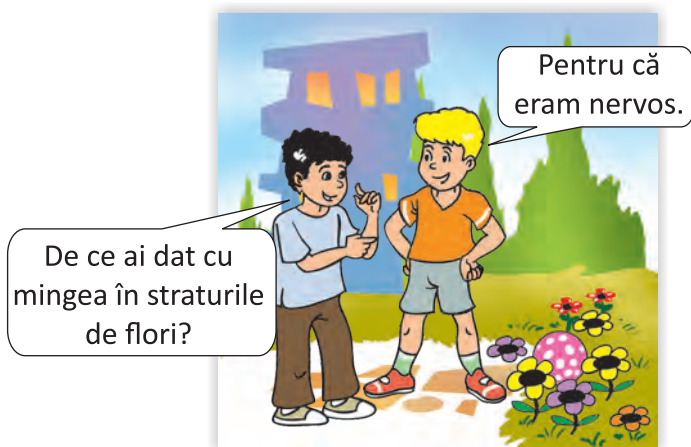
3. Realizați un desen în care să ilustrați o situație în care un coleg din altă echipă s-a comportat bine la școală, în familie sau în grupul de joacă.

- Scrieți câteva îndemnuri adresate unui coleg care a dat dovadă de egoism.

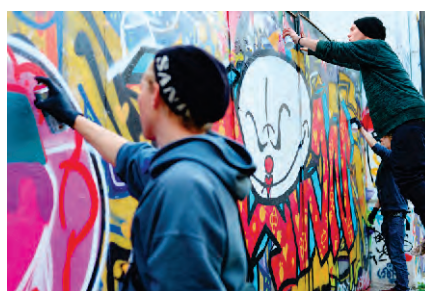
De ce ai/nu ai...?

- Imaginați-vă că unul dintre voi a făcut o faptă rea sau a dat dovadă de egoism.
- Realizați un dialog la care să participe doi sau mai mulți colegi.
- Continuați dialogul din exemplele date.

MICUL JURNALIST

- Imaginează-ți că ești prezentator de știri la un post de televiziune. Formulează câte o prezentare folosind imaginile date. Dă un titlu potrivit fiecărei știri.

Leagăn pentru toată copilăria fragment

de Adrian Păunescu

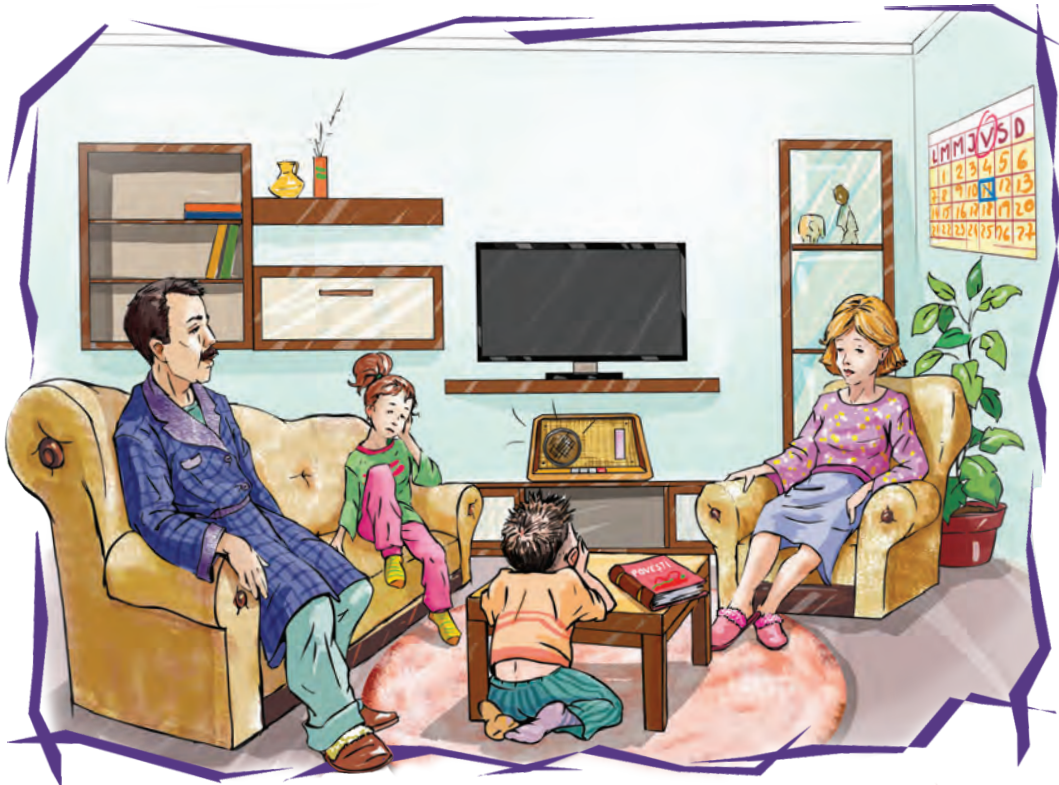
Pune-ți, copile, capul pe pernă,
Te-așteaptă vise, prunc adormit,
În vise viața este eternă,
Cu ceruri blânde și fără sfârșit.

Astăzi, copile, eu îți dau pâine,
Tu pâinea asta o muști fiirec,
Ce-ți dau eu astăzi tu-mi vei da mâine,
Eu, legănându-te, îmbătrânesc.

La geam lumina lunii ți-o scapăr
Luminii tale să-i dau ecou,
Dormi, fericitul, că eu te apăr,
Că eu în tine mă nasc din nou.

Capu-l pe pernă pune-l, copile,
Totul e bine, ai tăi sunt vii
Și mai au viață și mai au zile,
Să crezi că pururea ei vor trăi.

Mama și tata ție-ți vor face
Leagăn de stele și de ninsori,
Să-ți fie bine, să dormi în pace,
Să ai lumina la ursitori.

LECTURĂ

Uriaşul cel egoist

după Oscar Wilde

În fiecare după-amiază, când se întorceau de la şcoală, copiii obişnuiau să se joace în grădina Uriaşului.

Era o grădină mare şi frumoasă.

– Ce bine e aici! îşi spuneau unul altuia copiii.

Într-o zi a apărut Uriaşul. La sosire surprinse copiii jucându-se în grădină.

– Ce faceţi voi aici? ţipă el cu o voce aspră, care-i făcu pe copii s-o zbughească de acolo cât de repede au putut.

– Această grădină este a mea, doar a mea! a strigat Uriaşul. Toată lumea trebuie să înţeleagă acest lucru. Doar eu mă pot juca aici.

Şi a construit în jurul grădinii un zid înalt şi a scris pe el: „Trecerea strict interzisă“.

Era un Uriaş foarte egoist.

A venit Primăvara şi toată ţara s-a umplut de flori şi păsări. Doar în grădina Uriaşului Egoist mai era iarnă. Aici nu cântau păsările şi copacii uitaseră să înflorească.

– Oare de ce nu mai vine Primăvara? se întreba nedumerit Uriaşul cel Egoist.

Dar Primăvara nu a mai venit. Şi nici Vara. Toamna a dăruit fructe aurii tuturor grădinilor şi doar grădinii Uriaşului nu i-a adus nimic.

– Este prea egoist, a spus ea.

Într-o dimineaţă, când stătea lungit în pat, Uriaşul a auzit o încântătoare muzică.

– Cred că a venit şi Primăvara, a spus Uriaşul. A sărit din pat şi a privit afară.

Şi ce-a văzut?

Avea în faţă cea mai minunată privelişte. Printr-o mică spărtură în zid, copiii au pătruns în grădină şi stăteau căţărăţi pe crengile copacilor. În fiecare copac era câte un copil. Copacii s-au bucurat încât s-au acoperit cu flori. Păsările, cuprinse de veselie, zburau ciripind. Era un peisaj de poveste. Doar un colţ al grădinii mai rămânea stăpânit de iarnă. Şi acolo stătea un băieţel. Nici nu ajungea la ramurile copacului cât de mic era şi plângea cu jale. Copacul era încă acoperit de gheaţă şi zăpadă, iar Vântul de Nord sufla şi urla printre ramurile lui.

Inima Uriaşului zvâcni cu duioşie.

– Egoistul de mine! exclamă el. Acum ştiu de ce Primăvara nu mai venea pe aici. Îl voi urca chiar eu pe micuţul băieţel până în vârful copacului, voi dărâma zidul şi grădina mea va fi mereu un loc de joacă pentru copii.

EVALUARE

Lucru în perechi. Fiecare coleg va corecta răspunsul celuilalt și va acorda un calificativ, explicându-l.

FB	•	•	•
B	•	•	
S	•		

1. Alcătuieste câte un enunț din care să reiasă valorile morale indicate mai jos.

egoism

altruism

bine

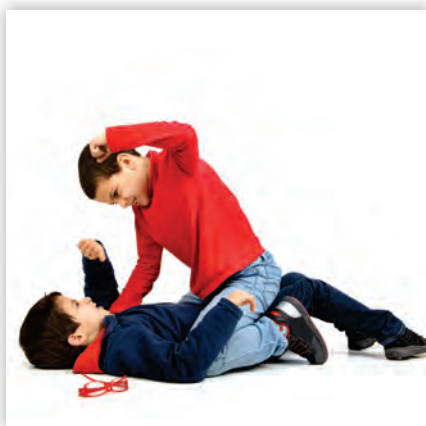
FB – trei enunțuri; B – două enunțuri; S – un enunț.

2. Transcrie, apoi notează A (adevărat) sau F (fals) în casete.

- Starea de bine a persoanelor din jurul nostru depinde și de felul în care ne comportăm noi.
- O persoană altruistă așteaptă să fie lăudată pentru faptele ei.
- Egoismul este o valoare morală pozitivă a persoanelor.

FB – trei răspunsuri corecte; B – două răspunsuri corecte; S – un răspuns corect.

3. Observă imaginile, apoi scrie denumirile valorilor morale ilustrate.

FB – trei valori recunoscute; B – două valori recunoscute; S – o valoare recunoscută.

4. Explică următoarele expresii:

a lua pe cineva
cu binele

a da cinstea
pe rușine

a se zgârci

FB – trei expresii explicate; B – două expresii explicate; S – o expresie explicată.

5. Formulează câte un îndemn pentru o persoană:

necinstită

egoistă

răutăcioasă

FB – trei îndemnuri; B – două îndemnuri; S – un îndemn.

RAPORTURILE NOASTRE CU CEILALȚI OAMENI. VALORI MORALE (II)

„Suntem născuți pentru a ne ajuta unii pe alții precum picioarele, mâinile, pleoapele, dinții. Deci este împotriva naturii de a ne face rău unii altora.“

Marc Aureliu, împărat roman

Respect – Lipsă de respect

Responsabilitate – Lipsă de responsabilitate

Solidaritate – Lipsă de solidaritate

Recapitulare

Evaluare

La finalul acestei unități de învățare, vei fi capabil:

- ✓ să ilustrezi valorile morale: respect/lipsă de respect, responsabilitate/lipsă de responsabilitate, solidaritate/lipsă de solidaritate, utilizând exemplele prezentate în textele literare în imagini sau în viața reală;
- ✓ să identifici rolul normei morale ca model de acțiune;
- ✓ să identifici termeni care se referă la valori morale în situații imaginare sau reale, în contexte dilematice simple;
- ✓ să-ți exprimi opinia privind respectarea valorilor moral-civice de către ceilalți membri ai comunității din care faci parte;
- ✓ să exemplifici valorile morale în acțiunile din viața cotidiană.

VALORI MORALE (II)

LECȚIA 1

Respect – Lipsă de respect

ȘTIU...

- că părinții și bunicii trebuie să fie respectați;
- că respectul trebuie să se manifeste față de persoanele din jur, dar și față de propria persoană.

VREAU SĂ ȘTIU

- Ce este respectul?
- Cum se manifestă lipsa de respect?

LUCRĂM ÎN PERECHI

Comentați cugetarea următoare, apoi dați exemple de situații reale din viață.

Nimic nu este mai detestabil decât respectul bazat pe teamă.

(Albert Camus – scriitor și filozof francez)

CITIM ȘI DEZBATEM

Franti râse în fața unui biet soldat, care șchiopăta, dar deodată simți o mână grea pe umărul său; se întoarse: era directorul.

– Bagă de seamă, îi zise el, când îți bați joc de un soldat, care este în rând și nu poate nici să-ți răspundă, nici să se răzbune, este tocmai ca și cum ai râde de un om legat; e o înjosire și o mișelie!

– Să-i iubiți pe soldați, copiii mei, ei sunt apărătorii noștri, și dacă mâine o armată străină ne-ar amenința țara, ei ar merge bucuros să moară pentru ea! Și ei sunt încă niște copii, au numai câțiva ani mai mult ca voi. Acesta este un regiment vechi, dintr-acelea care s-au luptat la 1848. Nu sunt tot aceiași soldați, însă steagul e același. Câți au murit pentru patrie în jurul aceluși steag...

Steagul rupt și decolorat, cu medaliile agățate de mâner, trecu pe dinaintea noastră ținut de un ofițer. Noi, toți băieții, duserăm deodată mâna la frunte. Ofițerul ne privi surâzând și ne întoarse salutul.

Soldații, după Edmondo de Amicis

- Cum apreciați comportamentul lui Franti?
- Ce reprezintă steagul țării pentru voi?
- Cum vă puteți manifesta respectul față de țară?

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- Respectând persoanele care intră într-un tip de relație cu noi, vom fi și noi respectați.

- Descrieți relația de respect reciproc dintre șofer și reprezentantul legii.
- Precizați o formă a lipsei de respect între cele două personaje.
- Dați exemplu de situații în care v-ați manifestat respectul față de un reprezentat al legii.

REȚINEM

Respectul este valoarea morală pozitivă a unei persoane care ia în considerare nevoile, gândurile, sentimentele, părerile altei persoane. Lipsa de respect înseamnă desconsiderarea celor din jur și supraevaluarea personală.

Respectul și lipsa de respect se pot manifesta față de sine, față de lucrurile din jur, față de ceilalți, față de o idee sau față de o instituție.

Cele două valori morale se pot exprima prin gesturi, mimică, vorbe și fapte.

CE SPUNE LEGEA

„Imnul Național al altor state se intonează cu prilejul vizitelor, festivităților și ceremoniilor oficiale cu caracter internațional, împreună cu Imnul Național al României, înaintea acestuia.”

Articolul 14 –
Legea nr. 75/16 iulie 1994

TERMENI IMPORTANȚI

respect, considerație, lipsă de respect

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Observați ilustrațiile.

- Cum se manifestă respectul în situațiile ilustrate?
- Cum se putea manifesta lipsa respectului?

2. Două persoane se duc la aniversarea unei cunoștințe. Până au ajuns la destinație, au criticat persoana aniversată. Când au ajuns, i-au oferit florile și cadourile și au laudat toate aspectele criticate.

- Când consideri că au greșit? De ce?
- Față de cine crezi că au manifestat lipsă de respect? Motivează.

3. Identificați expresiile cu sens asemănător celor date.

- a pune la respect;
- a ține la respect;
- cu tot respectul meu...
- a nu lăsa pe cineva să devină prea familiar;
- a impune o atitudine respectuoasă;
- cu o deosebită considerație.

LUCRĂM ÎN PERECHI

Identificați lipsa de respect sugerată de ilustrații. Propuneți măsuri pentru redobândirea respectului.

JURNAL DUBLU

- Împarte o foaie volantă în două. Descrie în partea stângă o situație în care ai manifestat o formă de respect și una pentru lipsa de respect. Redă situațiile, în partea dreaptă, prin desen.
- Strângeți foile, fără a le semna. Extrageți câte o foaie și încercați să recunoașteți colegul.
- Găsiți soluții de corectare a greșelilor.

PORTOFOLIU

Realizați fotografiile pentru a ilustra respectul față de: oameni; plante; animale; cărți; instituții; eroi ai neamului.

PROIECT

CUVINTE MAGICE

- Formați echipe de câte 4-5 elevi.

CE VOM REALIZA?

- Afișe care conțin desene și formule de exprimare a respectului în anumite situații.

DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- Vom folosi aceste afișe în orele de Limba și literatura română.

CUM VOM LUCRA?

- Se vor împărți sarcinile de lucru:
 - se pregătesc materialele necesare: coli de hârtie, creioane colorate, imagini, lipici. Fiecare echipă va avea câte o foaie albă de hârtie;
 - se desenează sau se lipesc imagini decupate din ziare, reviste mai vechi sau selectate și printate de pe internet. Imaginile redau situații care impun respectul ca valoare morală a unei persoane.
 - Fiecare membru al echipei desenează sau lipește o imagine.
 - Se scriu formule de exprimare a respectului sub fiecare desen sau imagine.
- Fiecare elev va scrie câte o formulă.
- Se organizează discuții între echipe în cadrul clasei.

①

Mulțumesc!
Sunt florile mele preferate!

②

③

④

Întâmplări din clasă

după Dimitrie Goga

Învățătorul nostru, domnul Toma Tăbuș, era un om la mijlocul vieții. Era foarte bun cu noi. Cu domnul Tăbuș făcusem o înțelegere tare bună, dar nu cu tocmeală ca la un târg, ce mai dai tu, ce mai las eu, ci pe cuvânt.

– De nu mă supărați, sâmbătă după-amiază o să vă citesc ceva frumos.

Așa că în sâmbăta următoare, în ultima oră, ne-a citit din: „Isprăvile lui Păcală”, de Petre Dulfu.

Dar înainte de a isprăvi cartea, domnul Tăbuș s-a îmbolnăvit. Într-o zi ne-a spus:

– Astăzi mi-e foarte rău... M-a doborât boala... N-am să mai pot veni la școală... Vă rog să fiți cuminți și ascultători cu cine va veni în locul meu.

A doua zi, spre marea noastră uimire, a intrat în clasă o doamnă...

După ce ne-a spus c-o cheamă „doamna Manoliu”, ne-a cerut un creion ca să noteze absenții.

– Zent! a răspuns primul băiat, ridicându-se leneș într-un cot.

– Nu așa! Te scoli frumos în picioare, privești țintă în ochii mei și răspunzi cum trebuie: prezent, nu zent. Șezi! Am să te strig încă o dată.

La a doua strigare, băiatul s-a ridicat drept ca lumânarea, a privit-o pe doamna țintă în ochi și a spus: Prezent! S-a așezat apoi copleșit de bucurie că el a răspuns cel dintâi atât de frumos.

Când s-a dus la tablă, ca să scrie ceva, un băiat – Gheorghieș – a aruncat asupra ei un cocoloș de hârtie cât o cireasă. Cocoloșul a alunecat de pe păr pe bluză și apoi jos, la picioarele doamnei. Nu se poate ca doamna să nu-l fi simțit și să nu fi auzit chicotul înfundat al unora dintre noi, dar n-a spus niciun cuvânt.

De astă-dată necuviința lui a nemulțumit pe câțiva băieți. Fără să știe, doamna avea apărători în clasă.

– Am un băiat de anii voștri. Învăță la Școala Nr. 3. De câte ori vin acasă mă întrebă cum vă purtați. Eu îi spun întotdeauna: Ce crezi tu, că numai la Școala Nr. 3 sunt băieți cuminți? Și elevii mei sunt cuminți și cuviincioși. Mi-s dragi, tare dragi. Astăzi n-am să-i mai pot spune băiatului meu că sunteți cuminți și cuviincioși.

Pe când stam cu capetele plecate, doamna a ieșit din clasă fără să ne spună, ca altă dată: „La revedere, copiii mei!”

Ce rușine pe noi!

De atunci toți cei cincizeci de copii din clasa a IV-a am înțeles că nu mai poate fi vorba de război între noi și doamna. Toți ne aflam sub vraja ei.

VALORI MORALE (II)

LECȚIA 2

Responsabilitate – Lipsă de responsabilitate

ȘTIU...

- că am obligații față de familie, față de școală și față de comunitate;
- că neîndeplinirea obligațiilor este criticată de celelalte persoane.

VREAU SĂ ȘTIU

- Ce înseamnă îndeplinirea/neîndeplinirea unei responsabilități?

LUCRĂM ÎN PERECHI

Discutați, apoi prezentați mesajul desprins din citat.

Cel mai frumos cadou pe care l-ai putea face copilului tău ar fi rădăcinile responsabilității și aripile independenței.

Denis Waitley – scriitor american

CITIM ȘI DEZBATEM

– Așa nu mai merge! De mâine fac ordine. Îmi notez totul, orice mișcare, într-un carnet... Unde pun șapca, haina, cărțile, peria, totul în carnet!

Și într-adevăr, a doua zi, trezit la ora șapte fix de către ceasul deșteptător, timp de 15 minute Gigel nu a scos nicio vorbă.

– Cauți ceva, dragă?

– Carnetul.

– Unde ai hotărât să-l ții?

– Nu știu, scânci băiatul. Am notat în el unde o să-l țin, pe prima pagină, îmi amintesc precis...

Carnetul elevului, după Mircea Sântimbreanu

- Ce fel de copil era băiatul din povestire?
- Ce responsabilități are un copil acasă și la școală?
- Cum sunt sancționate persoanele care nu dau dovadă de responsabilitate?

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- O persoană poate avea responsabilități individuale sau îndeplinește responsabilități în cadrul unui colectiv.

- Numiți organizația care și-a asumat responsabilitatea ilustrată.
- Precizați responsabilitatea și scopul acesteia.
- Menționați situații în care ați dat dovadă de responsabilitate.

REȚINEM

Dobândirea încrederii în capacitățile proprii, a respectului și aprobării membrilor grupului și comunității se obțin și prin îndeplinirea responsabilităților. Neîndeplinirea responsabilităților atrage o serie de sancțiuni.

Responsabilitățile aparțin unei persoane, unor instituții și statului.

TERMENI IMPORTANȚI

responsabilitate, sancțiune, obligație, instituție, încredere, apreciere

STUDIU DE CAZ

- Imaginează-ți că ți-ai încălcat promisiunile în cadrul familiei de mai multe ori. Alege una dintre soluțiile de mai jos și motivează alegerea.
- Nu-mi pasă de sancțiunile părinților.
- Nu sunt de acord cu sancțiunile.
- Găsesc alți vinovați pentru nerespectarea cuvântului.
- Accept observațiile și încerc să mă schimb.
- Propune și alte variante.

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Observă imaginea.

Ce responsabilități comune și-au asumat persoanele implicate? De ce? Și-au asumat și responsabilități individuale? Exemplificați.

2. Unul dintre cei patru membri ai unei echipe nu și-a îndeplinit sarcinile de lucru. Echipa l-a sancționat, excluzându-l.

- Este corectă decizia echipei? De ce?
- Tu cum ai fi procedat?

3. Explicați următoarele enunțuri:

- Neîndeplinirea responsabilităților, individuale sau colective, atrage diferite sancțiuni.
- Nerespectarea promisiunilor este sancționată prin pierderea încrederii în acea persoană sau grup de persoane.

LUCRĂM ÎN ECHIPĂ

- Stabiliți responsabilități individuale/comune pentru fiecare dintre situațiile ilustrate.
- Dați exemple de sancțiuni pentru nerespectarea lor.
- Găsiți soluții pentru remedierea lipsei de responsabilitate.

PORTOFOLIU

- Selectează fragmente din opere literare care ilustrează respectarea sau nerespectarea responsabilității.
- Afișați portofoliile la Panoul clasei pentru a fi studiate de colegi.

PROIECT

UN REGULAMENT AL CLASEI NOASTRE

- Formați echipe de câte 5-6 elevi.

CE VOM REALIZA?

O mapă cu desene care reprezintă reguli ale bunelor maniere pentru a evidenția:

- salutul; politețea; respectul;
- înțelepciunea; colaborarea; răbdarea;
- cinstea; adevărul; altruismul etc.

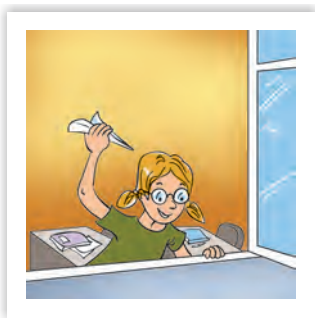
DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- De fiecare dată când unul sau mai mulți elevi vor avea un comportament iresponsabil, vom afișa, într-un loc stabilit, planșa sau planșele care ilustrează regulile nerespectate.
- În felul acesta, elevii respectivi sunt atenționați și vor încerca să-și corecteze acțiunile.

CUM VOM LUCRA?

- Vom stabili valorile morale care caracterizează un elev manierat.
- Fiecare elev va realiza o fișă care prezintă o regulă stabilită.
- Se sortează fișele și se adună într-o mapă.

LECTURĂ

Lișeța, rața și găscă

de Grigore Alexandrescu

Spun că-n vara trecută o lișeță¹ și-o rață,
Ai lebedei de baltă consilier² privați³,
Supt președința găștei s-au strâns de dimineață
Pe lac la Cișmegiu; acolo invitați
Erau din înalt ordin a hotărî în sfat

O pricină⁴ de stat,
Adică prin dezbateri adânc să chibzuiască
Pentru un pește mare, cu ce sos să-l gătească.

Căci lebăda gătoasă
Voia să dea o masă;
Mare le fu gălceava și lungă convorbirea:
Prezidentul le zise: „Fraților senatori!
Să lăsăm chibzuirea,
Pricina, cum să vede, e foarte delicată,
Și dup-a mea părere trebuie amânată;
Veniți mâine în zori.”

Propunerea aceasta cu toți o aplaudară
Și pentru-ntâia oară
Pe găscă lăudară

Pentru a ei idee, apoi se risipiră
Și a doua zi iară l-același loc veniră.
Pân-a doua zi însă știți ce s-a întâmplat?
Fiind vară și soare și o căldură mare,
Peștele s-a stricat
Și racii l-a mâncat.

Cuvintele-aci scrise să nu vă pară glume;
Consiliuri d-acestea vedem destule-n lume,
Și la noi mai ales
Se-ntâmplă foarte des.

¹ lișeță = pasăre călătoare acvatică cu pene negre și o pată albă între ochi

² consilier = sfătuitor

³ privat = particular

⁴ pricină = vină, neînțelegere

VALORI MORALE (II)

LECȚIA 3

Solidaritate – Lipsă de solidaritate

ȘTIU...

- că oamenii au nevoie de ajutorul semenilor;
- că unele persoane acordă ajutor fără să aștepte recompense;
- că oamenii se unesc pentru susținerea unei idei.

VREAU SĂ ȘTIU

- Ce este solidaritatea? De ce este necesară?
- Ce înseamnă lipsa de solidaritate?

LUCRĂM ÎN PERECHI

Comentați enunțul dat. Exemplificați.

Am un suflet de frate pentru toți cei nefericiți.

Romain Rolland – scriitor francez

CITIM ȘI DEZBATEM

Mi se pare că am văzut-o lângă patul meu pe învățătoarea cea bună din clasa întâi care se străduia să-și înăbușe tusea cu batista, să nu-mi facă rău; îmi amintesc tot atât de confuz și de prezența învățătorului meu care se apleca să mă sărute... Și, ca într-o ceață, am văzut trecând pe lângă mine capul roșu al lui Crossi, cârlionții blonzi ai lui Derossi, pe calabrez îmbrăcat în negru și pe Garone care îmi aduse, în treacăt, o mandarină cu frunze cu tot și, apoi, fugi repede fiindcă și mama lui era bolnavă.

Într-un târziu, m-am trezit ca după un somn fără sfârșit.

După aceea, am început să-mi revin din zi în zi mai mult.

Convalescența, după Edmondo de Amicis

- Cine a fost alături de băiatul bolnav?
- Cum și-au arătat colegii lui atașamentul?
- Cum a influențat ajutorul acordat starea de sănătate a baiatului?

OBSERVĂM ȘI DISCUTĂM

- În viața unor persoane sau a unor comunități intervin probleme grave, care îi determină pe oameni să acorde ajutorul necesar.

- Identificați situația materială gravă în care se află școala.
- Enumerați instituții și persoane care pot acorda ajutor în această situație.
- Propuneți soluții de ameliorare și rezolvare a problemei ilustrate.

REȚINEM

Solidaritatea este spiritul de înțelegere a unei situații grave din viața unei persoane sau a unei comunități. Înțelegerea situației îi determină pe oameni să fie uniți și să acorde în mod voluntar ajutor celor care au nevoie.

Lipsa de solidaritate înseamnă indiferența față de problemele grave ale celorlalți.

TERMENI IMPORTANȚI

solidaritate, coeziune, unitate, ajutor, interese, solidar

JOC DE ROL

Imaginați-vă că are loc un incendiu în casa unui vecin. Susțineți un dialog și simulați anunțul telefonic la 112 (număr de apel de urgență).

DEZBATERE

Dezbateți o acțiune de împădurire a unui teren degradat, având în vedere sarcinile echipelor:

- O echipă aduce puietul pentru pădure.
- A doua echipă aduce uneltele agricole.
- A treia echipă aduce hrană și apă pentru cele două echipe.

COMUNICĂM ȘI LUCRĂM

1. Observă imaginile.

- Care dintre situațiile ilustrate reprezintă o situație-limită? De ce?
- Cum ai putea tu să-ți arăți spiritul de înțelegere?

2. Mihaela, Tudor și Emilia sunt colegi de clasă. Tudor și-a fracturat piciorul în timpul unui meci și este la spital. Mihaela îi propune Emiliei să meargă la el în vizită. Emilia refuză, spunând că nu-i place sportul și că Tudor este vinovat de ceea ce i s-a întâmplat.

- Crezi că a procedat corect? De ce?
- Cum era bine să acționeze pentru a fi solidară cu suferința colegului ei? De ce?

3. Explicați fragmentul următor, dând exemple din viața zilnică de elev.

„Viața noastră este legată de a tuturor. Nu poate fi fericit cineva care se uită numai la dânsul și care aduce toate lucrurile spre interesul lui; trebuie să trăiești și pentru altul, dacă vrei să trăiești pentru tine.“

Lucius A. Seneca – filozof roman

LUCRĂM ÎN PERECHI

1. Numiți situațiile-limită în care unele familii sau comunități au nevoie de produsele ilustrate.

2. Discutați enunțurile care sugerează solidaritatea. Argumentați alegerile făcute.

- I-am dat colegului meu un creion.
- Am donat rechizite pentru o familie nevoiașă.
- Am donat haine și încălțăminte pentru locuitorii unei zone inundate.
- Am făcut cadou o rochie prietenei mele.
- Am plâns în timpul filmului.
- Am plâns, aflând despre accidentul aviatic.

PROIECT

TÂRGUL JUCĂRIILOR

- Formați echipe de câte 4-5 elevi.

CE VOM REALIZA?

- Un Târg al jucăriilor vechi donate de elevii clasei.

DE CE VOM REALIZA PROIECTUL?

- Vom desfășura o acțiune de voluntariat.
- Vom aduce la școală jucării pe care nu le mai folosim, pe care le vom vinde altor copii.
- Banii strânși vor fi utilizați pentru a se cumpăra rechizite școlare pentru copiii nevoiași.

CUM VOM LUCRA?

Se stabilesc sarcinile de lucru:

- materiale necesare: jucării, standuri (mese), etichete cu prețuri, pungi de plastic;
- strângerea jucăriilor;
- sortarea, ambalarea jucăriilor în pungi și stabilirea prețurilor;
- amenajarea standurilor pe holul școlii și vânzarea jucăriilor;
- cumpărarea rechizitelor școlare pentru copiii nevoiași;
- donarea rechizitelor și a jucăriilor nevândute.

Ziua Internațională a Solidarității Umane – 20 decembrie*

Ziua Internațională a Solidarității Umane a fost proclamată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, la 22 decembrie 2005, pornind de la identificarea solidarității ca una dintre valorile fundamentale și universale, care trebuie să stea la baza relațiilor dintre popoare, în secolul al XXI-lea.

Conform dicționarului, este un „sentiment care îi determină pe oameni să-și acorde ajutor“. Deoarece conceptul de solidaritate se referă la noțiunea de colaborare, drepturi și responsabilități comune, precum și la unitate pentru realizarea unui scop comun, ea poate fi aplicată în multe domenii cu valoarea de a-i ajuta pe alții. Solidaritatea este în centrul misiunii și în proiectele multor organizații nonguvernamentale (ONG-uri) și organizații comunitare.

Solidaritatea față de oamenii aflați în situații grele este o valoare fundamentală a relațiilor atât la nivel apropiat, cât și la nivel larg, al întregii omeniri.

Schimbările economice au crescut în mod alarmant problemele financiare pentru mulți oameni, aducându-i pe unii în situații-limită.

Schimbările climaterice au creat și ele probleme (inundații, alunecări de teren etc.), punând o parte dintre semenii noștri în situații speciale.

Prin natura umană dorința de a avea cât mai mult și de a trăi cât mai bine este justificată, însă să nu uităm că există persoane aflate la limita supraviețuirii.

Ziua Internațională a Solidarității Umane este celebrată, în fiecare an, pe 20 decembrie, amintindu-ne să fim mai buni, mai sensibili față de nevoile celorlalți.

* Informația a fost preluată de pe site-ul www.agerpress.ro

RECAPITULARE

RĂSPUNDE – ARUNCĂ – ÎNTREABĂ

- Stabiliți valoarea morală propusă pentru recapitulare.

- Descrierea metodei de lucru:

Un elev formulează o întrebare. De exemplu: Ce este respectul?

În timp ce întreabă, aruncă un obiect ușor, o minge, către unul dintre colegi. Acesta prinde mingea, răspunde și aruncă mingea către un alt coleg. Când începe lansarea mingii, formulează o altă întrebare. De exemplu: Ce cuvânt are același sens cu „respect”? Iese din joc elevul care nu știe să răspundă. Jocul continuă până la epuizarea tuturor posibilităților de a formula întrebări.

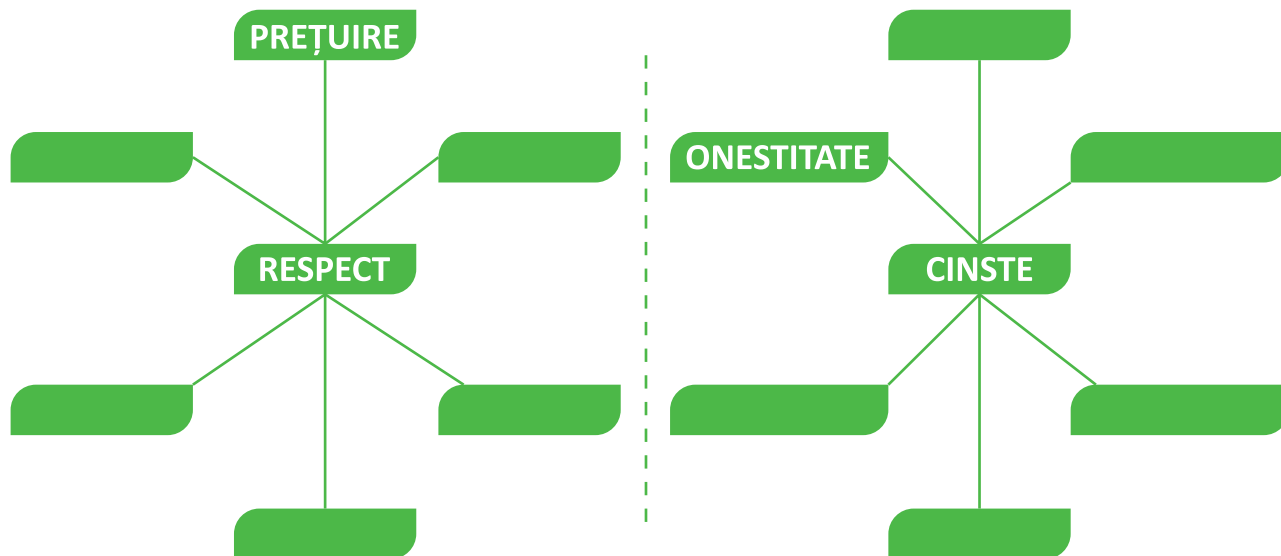
ARTICOLUL ZILEI

- Citiți un articol din presă despre manifestarea respectului față de sănătatea omului.

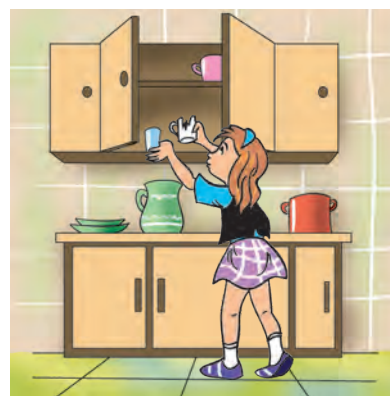
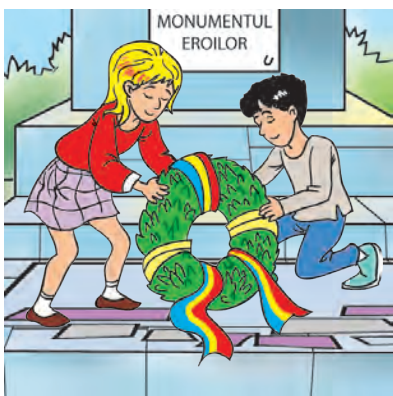
LUCRĂM ÎN PERECHI

- Transcrieți următoarele scheme pe caiet. Completați fiecare CIORCHINE cu alte sensuri ale valorilor morale indicate.

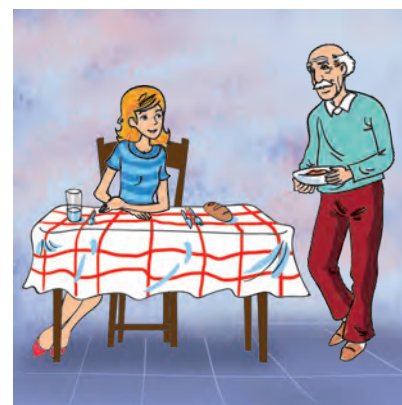

MICUL JURNALIST

- Redactează un scurt text după fiecare ilustrație. Evidențiază valoarea morală sugerată.

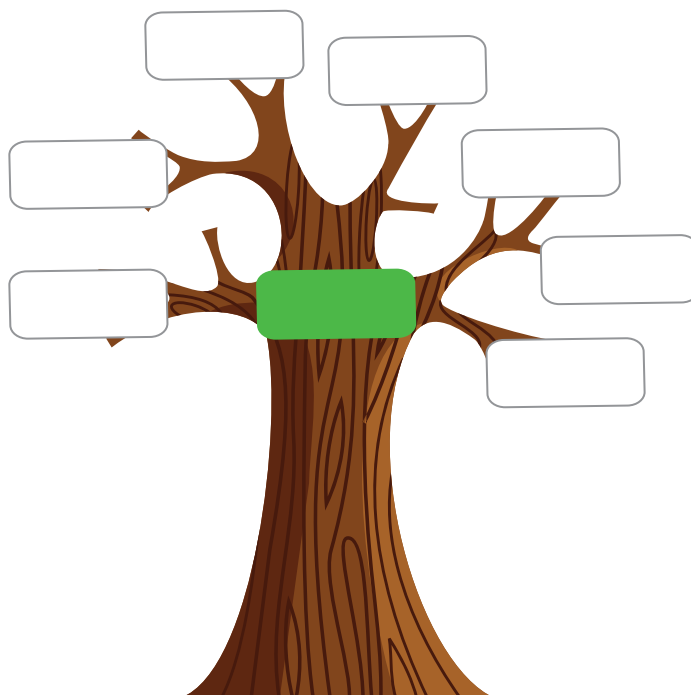
- Discutați despre respect/lipsă de respect și cinste/necinste manifestate în școală, în familie, în locuri publice.

Lucrăm în echipă

- Copacul ideilor
- Propuneți o lectură suplimentară în care personajele dau dovadă de solidaritate față de cei din jurul lor.
- Desenați copacul alăturat.
- Scrieți în dreptunghiul verde cuvântul Solidaritate, apoi completați celelalte dreptunghiuri cu întrebări și expresii potrivite cuvântului-cheie.

Sugestie de text: Căsuța din Strada Puh, de Alan Alexander Milne. (Ajutorul acordat Bufniței de Winnie, Purceluș, Kanga, Ru, Iepure și Christofer Robin.)

1. Imaginați-vă situații-limită care ar putea să apară în mediile ilustrate.

- Creați povestiri în care personajele sunt responsabile și solidare.
- Schimbați apoi finalul povestirilor create, înlocuind valorile morale pozitive cu cele negative.

2. Să desenăm împreună!

- Realizați un desen pe o foaie de flipchart în care să ilustrați solidaritatea între două comunități locale vecine.
- Afișați, discutați și apreciați lucrările.

3. Proiect

- Creați o pagină într-un fișier Word în care să fie inserate fotografiile din activități extrașcolare.

EVALUARE

FB	•	•	•
B	•	•	
S	•		

1. Selectează cuvântul care are înțeles asemănător cu **solidaritate**.

frăție
falsitate

luptă
unitate

singurătate
coeziune

FB – trei cuvinte selectate; B – două cuvinte selectate; S – un cuvânt selectat.

2. Identifică ajutorul, solidaritatea sau responsabilitatea sugerate în imagini.

FB – trei imagini identificate; B – două imagini identificate; S – o imagine identificată.

3. Formulează enunțuri cu ajutorul ilustrațiilor, evidențiind valorile morale sugerate.

FB – trei enunțuri formulate; B – două enunțuri formulate; S – un enunț formulat.

4. Răspunde cu A (adevărat) sau F (fals) la întrebările de mai jos.

- A fi solidari înseamnă a se ajuta reciproc?
- A fi responsabil înseamnă a câștiga respectul de sine?
- Îndeplinirea responsabilităților atrage unele sancțiuni din partea comunității?

FB – trei răspunsuri corecte; B – două răspunsuri corecte; S – un răspuns corect.

5. Selectează cuvintele care au înțeles asemănător cu termenul *respect*.

stimă

egoism

prețuire

considerație

dispută

FB – trei răspunsuri corecte; B – două răspunsuri corecte; S – un răspuns corect.

DICȚIONAR

adevăr: ceea ce corespunde realității.

ajutor: sprijin, participare la efortul cuiva; îndrumare (în împrejurări dificile); asistență acordată cuiva.

altruist: persoană care acționează dezinteresat în favoarea altcuiva.

apartenență: faptul de a aparține, de a fi legat de cineva sau de ceva.

apreciere: prețuire, stimă, considerație.

armonie: bună înțelegere în relațiile dintre două persoane, două colectivități etc.

bine: mulțumire, fericire, bunăstare.

cinste: onestitate, probitate, corectitudine.

coeziune: legătură strânsă.

comunitate locală: totalitatea locuitorilor unei localități care au interese, credințe sau norme de viață comune.

considerație: stimă, respect.

corectitudine: ținută sau purtare corectă, cinste.

devotament: dăruire, atașament

diversitate: caracterul sau însușirea a ceea ce este divers.

domiciliu: casa sau locul unde locuiește cineva în mod statornic; locuință.

drapelul Uniunii Europene: semn distinctiv al Uniunii Europene.

egoist: persoană preocupată exagerat de interesele personale și care nesocotește interesele altora.

euro: moneda statelor membre ale Uniunii Europene.

fățărnicie: prefăcătorie, falsitate

imn european: cântec solemn al Uniunii Europene.

încredere: sentiment de siguranță față de cinstea, buna-credință sau sinceritatea cuiva.

instituție: organ sau organizație (de stat) care desfășoară activități cu caracter social, cultural, administrativ etc.

minciună: denaturare intenționată a adevărului având de obicei ca scop înșelarea cuiva; neadevăr.

necinste: lipsă de cinste.

negativ: lipsit de însușiri bune, de calitate, rău.

obligație: datorie, sarcină, îndatorire.

pozitiv: om cu calități bune.

rău: persoană cu deprinderi urâte.

respect: atitudine sau sentiment de stimă, de considerație sau de prețuire deosebită față de cineva.

responsabilitate: persoană care poartă răspunderea unui lucru, a unui fapt; răspunzător.

sanctiune: pedeapsă prevăzută de lege pentru cei care încalcă dispozițiile ei.

solidaritate: sentiment care îi determină pe oameni să-și acorde ajutor reciproc.

tradiții: ansamblu de obiceiuri, de datini și de credințe care se transmit prin viu grai din generație în generație.

unitate: coeziune, omogenitate, solidaritate, unire; tot unitar, indivizibil.